

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

5 Ιουλίου 2019

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 2856

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. Γ5α/Γ.Π.οικ49510

Εκπαίδευση στην ιατρική ειδικότητα της εσωτερικής παθολογίας.

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΓΕΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

α. του ν. 1278/1982 « Για σύσταση Κεντρικού Συμβουλίου Υγείας» (ΦΕΚ 105 Α'), όπως ισχύει,

β. της παρ. 1 του άρθρου 31 του ν. 1397/1983 «Εθνικό σύστημα υγείας» (ΦΕΚ 143 Α'),

γ. της περ. 5Α της παρ. 4 του άρθρου 8 του ν. 4558/2018 «Κύρωση συμβάσεων μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και του Γενικού Νοσοκομείου Χανίων και της Επιτροπής Εκτελεστών Διαθήκης Γ.Γ Μαλινάκη και του Γενικού Νοσοκομείου Κεφαλληνίας και των Εκτελεστών της διαθήκης της Μαρίας (Μάρης) Βεργωτή αντίστοιχα και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ 140 Α'),

δ. του άρθρου 6 του ν.δ. 3366/1955 «Περί ασκήσεως του ιατρικού επαγγέλματος και ιατρικών ειδικοτήτων και άλλων τινών διατάξεων» (ΦΕΚ Α' 258),

ε. του π.δ. 73/2015 «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (ΦΕΚ 116 Α'), όπως ισχύει

στ. του π.δ. 121/2017 «Οργανισμός του Υπουργείου Υγείας» (ΦΕΚ 148 Α'), όπως ισχύει.

2. Την Υ80/2017 απόφαση του Πρωθυπουργού «Τροποποίηση απόφασης ανάθεσης αρμοδιοτήτων στον Αναπληρωτή Υπουργό Υγείας Παύλο Πολάκη» (ΦΕΚ 3904 Β').

3. Την Γ5α/Γ.Π οικ.64843/29-8-2018 υπουργική απόφαση «Σύσταση, μετονομασία ιατρικών ειδικοτήτων, καθορισμός χρόνου και περιεχομένου άσκησης για την απόκτηση τίτλου ειδικότητας» (ΦΕΚ 4138 Β').

4. Την 4336/26-6-2019 απόφαση του Κεντρικού Συμβουλίου Υγείας.

5. Το γεγονός ότι από την απόφαση αυτή δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Εγκρίνουμε το αναλυτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα, το Βιβλιάριο Εκπαίδευσης Ειδικευόμενου, το οποίο θα παραλαμβάνει ο ιατρός από το Κεντρικό Συμβούλιο Υγείας και τα αναγνωρισμένα Εκπαιδευτικά Κέντρα για

την άσκηση των ιατρών στην ειδικότητα της Εσωτερικής Παθολογίας.

Άρθρο 1

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ: ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ: ΠΕΝΤΕ (5) ΕΤΗ

Αντικείμενο Εκπαίδευσης

Περιλαμβάνει την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων για τη διάγνωση και αντιμετώπιση συνήθων αλλά και σπανιότερων οξέων και χρόνιων νοσολογικών οντοτήτων και συνδρομών της Εσωτερικής Παθολογίας. Ο ειδικευόμενος στην Παθολογία θα πρέπει επίσης να μπορεί να ενεργεί ως σύμβουλος σε χειρουργικούς ασθενείς και ασθενείς άλλων ειδικοτήτων.

Ειδικότερα, το αντικείμενο εκπαίδευσης περιλαμβάνει:

α. Την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων για τη διάγνωση και την αντιμετώπιση νοσολογικών συνδρομών και νοσημάτων που ο Παθολόγος θα πρέπει να διαγνώσει και να αντιμετωπίσει αυτόνομα. β. Νοσολογικά σύνδρομα ή νοσήματα για τα οποία ο Παθολόγος θα εκτελέσει τον αρχικό διαγνωστικό έλεγχο και θα χορηγήσει την αρχική θεραπεία πριν παραπέμψει τον ασθενή σε ειδικό ή θα τον παρακολουθεί από κοινού με τον ειδικό, γ. Γνώση ειδικών πεδίων, όπως κλινική φαρμακολογία, ιατρική μεταγίσεων, βασική προληπτική ιατρική και ερμηνεία εργαστηριακών και απεικονιστικών εξετάσεων και δ. Δεξιότητες - παρεμβατικές ιατρικές πράξεις (procedures) που χωρίζονται σε απαραίτητες ή υποχρεωτικές (δεξιότητες κορμού) και σε προαιρετικές, αλλά επιθυμητές.

Ο τελικός έλεγχος των κλινικών δεξιοτήτων γίνεται στο τέλος του 5ου έτους της εκπαίδευσης και περιλαμβάνει την εξέταση της επάρκειας του ειδικευόμενου σε: α. Γενικές δεξιότητες, όπως επικοινωνία, συνεργασία, καθοδήγησης, ρόλου ως συμβούλου για θέματα υγείας, συγγραφής ή παρουσίασης εργασιών και δεοντολογικές/επαγγελματικές. β. Ειδικές δεξιότητες: περιπατητική - εξωνοσοκομειακή φροντίδα ασθενών (τακτικό εξωτερικό ιατρείο Παθολογίας), επείγουσα και νοσοκομειακή Παθολογία, φροντίδα γηριατρικών ασθενών, διεπιστημονική προσέγγιση ασθενών με πολλαπλές συννοσηρότητες, παθολογικές γνωματεύσεις, μεταβατική φροντίδα σε εφήβους, φροντίδα ευάλωτων ομάδων πληθυσμού (ηλικιωμένοι, ανοϊκοί, ψυχιατρικοί, ανάπηροι, άνεργοι,

ανασφάλιστοι, πρόσφυγες, μετανάστες), και τέλος ποιοτική φροντίδα με ελαχιστοποίηση των κινδύνων για τους ασθενείς γ. Επάρκεια στη σταδιακή ανάληψη ευθυνών σε κλινικές δραστηριότητες όπως: συζήτηση περιπτώσεων, διεκπεραίωση κλινικών δραστηριοτήτων (ιατρικό ιστορικό, κλινική εξέταση, ανασκόπηση ιατρικού φακέλου, παράδοση ασθενών στον εφημερεύοντα ή σε νέο θεράποντα, πρωινή ενημέρωση, εφημερία, επισκέψεις στους θαλάμους, παρουσίαση ασθενών σε κλινικο-απεικονιστικές-παθολογοανατομικές συναντήσεις, άμεση επίβλεψη δεξιοτήτων σε επεμβατικές πράξεις, βιβλιογραφική ενημέρωση και συμμετοχή σε επιστημονικά συνέδρια ή εκπαιδευτικές συναντήσεις.

Κατά τη διάρκεια της άσκησης της ειδικότητας οι υπεύθυνοι εκπαίδευσης των κλινικών θα προβαίνουν σε ενδιάμεσες αξιολογήσεις της επίδοσης των ειδικευομένων, σύμφωνα με το logbook, η τήρηση του οποίου είναι υποχρεωτική.

Χρόνος Εκπαίδευσης

Πρώτη Περίοδος- Βασική εκπαίδευση στην Παθολογία: 2 έτη (εκπαίδευση κορμού)

Περιλαμβάνει 4μηνη εκπαίδευση σε επείγοντα παθολογικά περιστατικά στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών (ΤΕΠ) και στη βραχεία νοσηλεία, 2μηνη εκπαίδευση σε Μονάδα Εντατικής Θεραπείας / αυξημένης φροντίδας / εμφραγμάτων και 18μηνη εκπαίδευση στην Παθολογική Κλινική με υποχρεωτική παράλληλη ενασχόληση στο Τακτικό Παθολογικό Εξωτερικό Ιατρείο.

Για τις ειδικότητες που απαιτούν χρόνο ειδίκευσης στην Παθολογία, το πρόγραμμα τροποποιείται ως εξής:

- Προαπαιτούμενη Εκπαίδευση στην Παθολογία: 24 μήνες

Ταυτόσημη με τη την προαναφερόμενη βασική εκπαίδευση στην Παθολογία

- Προαπαιτούμενη Εκπαίδευση στην Παθολογία: 10-12 μήνες

Εκπαίδευση στην Παθολογική Κλινική, στο ΤΕΠ και στη βραχεία νοσηλεία.

- Προαπαιτούμενη Εκπαίδευση στην Παθολογία: 3-6 μήνες

Εκπαίδευση στην Παθολογική Κλινική και στο Παθολογικό Εξωτερικό Ιατρείο.

Δεύτερη Περίοδος - Πλήρης εκπαίδευση στην Παθολογία: 3 έτη

Περιλαμβάνει εκπαίδευση στην Παθολογική Κλινική με άσκηση τριών 2μήνων σε συναφείς ειδικότητες και εξειδικεύσεις της Εσωτερικής Παθολογίας (Κλινική και Εξωτερικό Ιατρείο) ή σε δομές Πρωτοβάθμιας Φροντίδας (Κέντρα Υγείας), σε ένα εξατομικευμένο πρόγραμμα που θα ανταποκρίνεται στις μελλοντικές ανάγκες του ειδικευόμενου, σε συνάρτηση με τις ανάγκες και τις δυνατότητες του Εκπαιδευτικού Κέντρου. Στα Εκπαιδευτικά Κέντρα που διαθέτουν Μονάδες εξειδίκευσης στο Σακχαρώδη Διαβήτη και στη Λοιμωξιολογία θα πρέπει να ενθαρρύνεται η άσκηση των ειδικευομένων σε αυτές. Ένα εξατομικευμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης εντός αυτού του πλαισίου μπορεί να καταρτιστεί μετά από συνεννόηση και συμφωνία μεταξύ του ειδικευόμενου και της υπεύθυνης για την εφαρμογή του εκπαιδευτικού

προγράμματος Συντονιστικής Επιτροπής. Η εκπαίδευση μπορεί να περιλαμβάνει επίσης έρευνα και συμμετοχή σε προγράμματα ανταλλαγών με Ιδρύματα και Νοσοκομεία της ημεδαπής και αλλοδαπής.

Η παρακολούθηση των μαθημάτων είναι υποχρεωτική.

1ο-2ο ΕΤΟΣ

Στόχος και Περιγραφή Εκπαιδευτικού Προγράμματος Βασικές γνώσεις και δεξιότητες για το Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών (ΤΕΠ), την Κλινική και το τακτικό εξωτερικό Ιατρείο (ΤΕΙ)

A. ΤΕΠ

- Καρδιοπνευμονική Αναζωογόνηση (κατά προτίμηση στην αρχή της ειδικότητας)

- Ενδείξεις διασωλήνωσης

- Αντιμετώπιση οξέων καταστάσεων στο ΤΕΠ (αλγόριθμοι βάσει διεθνών οδηγιών):

1. Αναφυλαξία

2. Καταπληξία (shock)

3. Οξύ πνευμονικό οίδημα

4. Αιμόπτυση, βήχας, κυάνωση, δύσπνοια

5. Καρδιακές αρρυθμίες με συνοδά συμπτώματα

6. Αιμορραγία πεπτικού

7. Υψηλός πυρετός

8. Κεφαλαλγία, ζάλη, ίλιγγος

9. Λιποθυμικό -Συγκοπτικό επεισόδιο

10. Υπερκαλιαιμία - υποκαλιαιμία

11. Υπερνατρίαμια - υπονατρίαμια

12. Επιληπτική κρίση, επιληπτική κατάσταση (Status epilepticus)

13. Υπερτασική κρίση, υπερτασική εγκεφαλοπάθεια

14. Κώμα

B. Κλινική και Εξωτερικά Ιατρεία

- Ιατρικές οδηγίες - Έντυπο Ιατρικών Οδηγιών (διάγνωση, γενική κατάσταση, ζωτικά σημεία, αλλεργίες, διαίτα, υγρά, κινητοποίηση, φάρμακα, πρόληψη φλεβοθρόμβωσης, κατακλίσεων, πτώσεων, εισρόφησης, παραληρημάτος.

- Διαχείριση υγρών - ηλεκτρολυτών: βασική εκπαίδευση για τα διαλύματα ορών και τη σωστή χρήση τους.

- Διαθέσιμα διαλύματα N/S, D/W, R/L, WFI - διαφορές ως προς περιεχόμενο, ενδείξεις, αντενδείξεις

- Παρασκευή διαλυμάτων διαφορετικής τονικότητας (πχ ημι-ισοτονο με D/W +3 amp. 10% NaCl)

- Ανάλυση αερίων αίματος - Οξεοβασική ισορροπία: Ερμηνεία με παρουσίαση κλινικών περιπτώσεων

- Βασικές μεταβολές, πώς αναγνωρίζονται; σε ποια διάγνωση οδηγούν Παραδείγματα

1. Δύσπνοια με αναπνευστική αλκάλωση -> πιθανή πνευμονική εμβολή.

2. Μεταβολική οξέωση -> πιθανή διαβητική κετοξέωση, ουραιμία κ.ά.

3. Γαλακτική Οξέωση -> ανεπιθύμητη ενέργεια φαρμάκων, σήψη, ενδοκοιλιακή λοίμωξη

- Βασικές αρχές ΗΚΓ

- Βασικές ΗΚΓ- διαταραχές, διάγνωση, αντιμετώπιση (π.χ. OEM, κολποκοιλιακός αποκλεισμός, αποκλεισμοί σκελών, εκτακτοσυστολική αρρυθμία, κοιλιακή ταχυκαρδία, κολπική μαρμαρυγή με ταχεία κοιλιακή ανταπόκριση).

- Βασικές αρχές ακτινολογίας
- Ακτινογραφία θώρακα, αξονική και μαγνητική τομογραφία, υπερηχοκαρδιογράφημα, υπερηχογράφημα κοιλίας

- Βασικές κλινικές δεξιότητες και χειρισμοί
- 1. Αιμοληψίες και ανάλυση αερίων αίματος
- 2. Τοποθέτηση ρινογαστρικού καθετήρα / ουροκαθετήρα

3. Παρακέντηση ασκίτη
4. Παρακέντηση πλευριτικής συλλογής
5. Οσφυονωτιαία παρακέντηση
6. Παρακέντηση αρθρώσεων
7. Τοποθέτηση κεντρικής φλεβικής γραμμής
8. Διασωλήνωση τραχείας
9. Απινίδωση
10. Έλεγχος Πνευμονικής Λειτουργίας

- Συνήθη κλινικά προβλήματα - σύνδρομα με αλγόριθμους διαχείρισης - αντιμετώπισης που θα περιλαμβάνουν κύρια σημεία ιστορικού και κλινικής εξέτασης (πχ κοιλιακό άλγος -> έλεγχος για αναπηδώσα ευαισθησία, διάρροια -> λήψη αντιβιοτικών, άλλων φαρμάκων; κ.ο.κ.), απαιτούμενο εργαστηριακό και απεικονιστικό έλεγχο, πιθανή ανάγκη συμβουλευτικής εξέτασης από ιατρό άλλης ειδικότητας, αντιμετώπιση

1. Κοιλιακό άλγος, οξεία κοιλία
2. Θωρακικό άλγος
3. Διάρροια, Δυσκοιλιότητα
4. Ναυτία, έμετος
5. Οξεία νεφρική βλάβη - Οξεία νεφρική ανεπάρκεια
6. Χρόνια αποφρακτική πνευμονοπάθεια (ΧΑΠ)
7. Βρογχικό άσθμα
8. Βρογχεκτασίες, Μονήρης πνευμονικός όζος
9. Οίδημα κάτω άκρων
10. Διαταραχή επιπέδου συνείδησης
11. Οξεία ισχαιμία άκρου
12. Σύνδρομα διαμερίσματος
13. Οξεία οσφυαλγία

Συνήθη κλινικά Σύνδρομα - Αλγόριθμοι διάγνωσης και διαχείρισης

- Μαθήματα σε μορφή συζήτησης περιστατικών που παρουσιάζουν οι ειδικευόμενοι υπό την καθοδήγηση του ειδικού, ο οποίος σχολιάζει τη διάγνωση και τη θεραπεία κάθε νοσήματος με βάση τις συνθήκες του περιστατικού.

- Αλγόριθμοι διάγνωσης και διαχείρισης - απαραίτητες εξετάσεις κατά τη νοσηλεία (π.χ. τότε απαιτείται επαναληπτική αξονική τομογραφία σε ΑΕΕ, τότε πρέπει να γίνει αξονική τομογραφία στην παγκρεατίτιδα, ποιες είναι οι απαραίτητες εξετάσεις στην πρώτη διάγνωση της κίρρωσης ήπατος, ποιές εξετάσεις απαιτούνται για διερεύνηση λεμφαδενοπάθειας, ποιος είναι ο απαιτούμενος έλεγχος σε ασθενή με ΑΕΕ;).

- Καθημερινή παρακολούθηση (π.χ. ποια είναι τα προειδοποιητικά σημεία (red flags) για επιδείνωση του ασθενούς; Πότε και πως σιτίζεται ο ασθενής με οξεία χολοκυστίτιδα, οξεία παγκρεατίτιδα ή άλλα νοσήματα).

- Εξιτήριο ασθενούς (ενδείξεις, συμπλήρωση, βασικές οδηγίες).

Κλινικά Σύνδρομα - συχνά νοσήματα

1. Οξεία χολοκυστίτιδα, οξεία χολαγγειίτιδα
2. Οξεία παγκρεατίτιδα
3. Οξεία γαστρεντερίτιδα
4. Λοίμωξη ουροποιητικού
5. Λοίμωξη ανώτερου αναπνευστικού
6. Οξεία βρογχίτιδα, Γρίπη
7. Πνευμονία της κοινότητας
8. Νοσοκομειακή πνευμονία και πνευμονία από εισρόφηση
9. Εκκολπωματώση εντέρου - εκκολπωματίτιδα
10. Βακτηριακή λοίμωξη δέρματος και μαλακών μορίων (ABSSSI)
11. Εμπύρετο νόσημα, Πυρετός αγνώστου αιτιολογίας
12. Καρδιακή ανεπάρκεια
13. Αρρυθμίες, συγκοπή, βηματοδότες
14. Οξεία κεραυνοβόλος ηπατική ανεπάρκεια
15. Κίρρωση ήπατος - επιπλοκές
16. Λεμφαδενοπάθεια
17. Παγκυτταροπενία
18. Αναιμία (διερεύνηση, αντιμετώπιση, ενδείξεις μετάγγισης)

19. Διαταραχές πήξης, θρομβοπενία (ενδείξεις μετάγγισης)

20. Θρομβοφιλία, αντιμετώπιση και πρόληψη θρομβοεμβολικών επεισοδίων

21. Σακχαρώδης διαβήτης: Τύποι, Κλινικές εκδηλώσεις, Επιπλοκές

22. Σακχαρώδης διαβήτης- Αντιμετώπιση

23. Αρτηριακή Υπέρταση

24. Δυσλιπιδαιμίες

25. Αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο

26. Διερεύνηση πιθανής κακοήθειας - διερεύνηση μαζών, όγκων

27. Αρθρίτιδες

3ο -5ο ΕΤΟΣ

Στόχος και Περιγραφή Εκπαιδευτικού Προγράμματος

Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα περιλαμβάνει μια περιεκτική και επιλεκτική ανασκόπηση της σύγχρονης Εσωτερικής Παθολογίας με έμφαση σε θέματα της καθημερινής κλινικής πράξης σε συνδυασμό με συζήτηση επιλεγμένων περιπτώσεων ασθενών. Κάθε παρουσίαση αρχίζει με το περίγραμμα και τους εκπαιδευτικούς στόχους, διανθίζεται με επιλεγμένες περιπτώσεις ασθενών και τελειώνει με τα κύρια σημεία καθώς και με ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής για την εμπέδωσή τους.

ΓΕΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ - ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ

1. Οστεοπόρωση.
2. Περιοδική προληπτική εξέταση - εξετάσεις διαλογής (Screening) για νεοπλασματικές παθήσεις
3. Εμβολιασμοί ενηλίκων
4. Δερματολογικά και αφροδίσια/μεταδοτικά νοσήματα: ψωρίαση, σμηγματοροϊκή δερματίτιδα διαπηχτική ιδρωταδενίτιδα, ροδόχρους ακμή, ψώρα, σύφιλη
5. Κνησμός και συνήθη εξανθήματα
6. Μελάνωμα
7. ΩΡΛ προβλήματα: ρινίτιδα, ρινοκολπίτιδα, ωτίτιδα, οξεία απώλεια ακοής
8. Οφθαλμολογικά προβλήματα: διπλωπία, σκοτώματα, κόκκινο μάτι, μείωση όρασης, οφθαλμικό τραύμα

9. Προεγχειρητική εκτίμηση και μετεγχειρητική φροντίδα, σωλήνες παροχέτευσης, τραύματα και έλκη

10. Κολπική αιμορραγία, κολπικό έκκριμα, μάζα παραμητρίων

11. Φυσιολογία - παθολογία κύησης και λοχείας

12. Καρκίνος μαστού και ωοθηκών

13. Καρκίνος όρχεος και προστάτη

ΛΟΙΜΩΔΗ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

1. Αντιβιοτικά - Γενικές αρχές αντιμικροβιακής θεραπείας

2. Νοσοκομειακές λοιμώξεις

3. Σήψη

4. Λοιμώδης ενδοκαρδίτιδα

5. Λοιμώδης αρθρίτιδα

6. Οστεομυελίτιδα

7. Συχνές ιογενείς νόσοι (EBV, HSV, CMV)

8. Λοιμώδη νοσήματα με εξάνθημα (εξανθηματικά ιογενή νοσήματα, ερυσίπελας, σύνδρομο τοξικού shock, έρπηρ ζωστήρ, απλός έρπηρ)

9. Κοκκύτης, Διφθερίτιδα

10. Μπορελιώσεις

11. Βρουκέλλωση

12. Ελονοσία

13. Λεϊσμανίαση

14. Τοξοπλάσμωση

15. Λεπτοσπειρώσεις, Λιστερίωση

16. Τέτανος, Λύσσα

17. Αεριογόνος γάγγραινα, Αλλαντίαση

18. Ρικετσιώσεις, πυρετός Q

19. Νοκαρδίωση, ακτινομύκωση

20. Ιογενείς αιμορραγικοί πυρετοί - Λοίμωξη από ιού Hantaan

21. Συστηματικές μυκητιασικές λοιμώξεις

22. HIV λοίμωξη

23. Λοίμωξη από *Helicobacter pylori*

24. Λοιμώξεις Κεντρικού Νευρικού Συστήματος

25. Εχινοκοκκίαση, Κυστικέρκωση

26. Λοιμώξεις σε ανοσοκατασταλμένους ασθενείς

27. Φυματίωση

28. Νοσήματα μεταδιδόμενα με αρθρόποδα

29. Ανθρωποζωνοόσοι - ζωοανθρωπονόσοι

30. Εισαγωγή στη Διεθνή και Ταξιδιωτική Ιατρική

ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΝΕΦΡΩΝ

1. Οδηγιά συμπτώματα, εξεταστικές μέθοδοι, ανάλυση ούρων (πυουρία, βακτηριουρία, πρωτεϊνουρία, αιματουρία, κυλινδρουρία, παθολογικό ίζημα)

2. Σπειραματονεφρίτιδες

3. Διαβητική νεφροπάθεια

4. Σπειραματοπάθειες στο πλαίσιο συστηματικών νοσημάτων

5. Νεφρικές σωληναριακές οξέωσεις, σύνδρομο Fanconi

6. Χρόνια νεφρική νόσος και ουραιμία

7. Πολυκυστική νόσος νεφρού και άλλες κληρονομικές νεφροπάθειες

8. Νεφροπάθεια από αναλγητικά

9. Νεοπλάσματα νεφρού

10. Νεφρολιθίαση

11. Διαταραχές ηλεκτρολυτών και νερού

12. Διαταραχές οξεοβασικής ισορροπίας

ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΠΕΠΤΙΚΟΥ

Παθήσεις οισοφάγου

1. Αχαλασία οισοφάγου, Διάχυτος οισοφαγικός σπασμός

2. Διαφραγματοκήλη, Εκκολπώματα οισοφάγου, Γαστροοισοφαγική παλινδρομική νόσος (ΓΟΠΝ) και οισοφαγίτιδα από παλινδρόμηση

3. Καρκίνος οισοφάγου

Παθήσεις στομάχου και δωδεκαδακτύλου

4. Ανατομία - Φυσιολογία, Οδηγιά συμπτώματα, Διαγνωστική διερεύνηση, Γενικές θεραπευτικές αρχές

5. Οξεία και χρόνια γαστρίτιδα - Πεπτικό έλκος

6. Λειτουργική δυσπεψία

7. Όγκοι στομάχου

Παθήσεις λεπτού και παχέος εντέρου

8. Ανατομία - Φυσιολογία, Οδηγιά συμπτώματα, Διαγνωστική διερεύνηση

9. Σύνδρομο Δυσασπορρόφησης, Σύνδρομο βραχέος εντέρου

10. Εντεροπάθεια από γλουτένη

11. Ηωσινοφιλική Γαστρεντεροπάθεια, Σύνδρομο εντερικής απώλειας πρωτεϊνών, Έλλειψη λακτάσης και δυσανεξία λακτόζης

12. Όγκοι λεπτού εντέρου

13. Διαταραχές της αιμάτωσης του εντέρου

14. Χρόνια φλεγμονώδη νοσήματα του εντέρου

15. Λειτουργικές γαστρεντερικές διαταραχές, Χρόνια εντερική ψευδοαπόφραξη

16. Μηχανικός ειλεός και απόφραξη του εντέρου

17. Όγκοι παχέος εντέρου και ορθού

18. Λοίμωξη από *clostridium difficile*

Παθήσεις ήπατος και ενδοηπατικών χοληφόρων

19. Κλινικά σημεία και εργαστηριακά ευρήματα ηπατικών παθήσεων - διαγνωστική διερεύνηση

20. Ιογενείς ηπατίτιδες

21. Αυτοάνοση ηπατίτιδα

22. Μη πυώδεις χολαγγειίτιδες (Πρωτοπαθής χολική χολαγγειίτιδα, Πρωτοπαθής σκληρυντική χολαγγειίτιδα) και συγγενή μεταβολικά νοσήματα του ήπατος (Νόσος Wilson, Συγγενής αιμοχρωμάτωση, Σύνδρομο έλλειψης α1-αντιθρυψίνης)

23. Αλκοολική και μη αλκοολική λιπώδης νόσος του ήπατος

24. Αγγειακές παθήσεις του ήπατος (Σύνδρομο Budd-Chiari, Θρόμβωση πυλαίας φλέβας)

25. Νεοπλάσματα του ήπατος

26. Ηπατικές παθήσεις της κύησης

27. Μεταμόσχευση ήπατος

Παθήσεις εξωηπατικών χοληφόρων

28. Χολολιθίαση - επιπλοκές

29. Όγκοι της χοληδόχου κύστης και των χοληφόρων

Παθήσεις παγκρέατος

30. Οξεία παγκρεατίτιδα

31. Χρόνια παγκρεατίτιδα

32. Όγκοι παγκρέατος

ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ

1. Οδηγιά συμπτώματα και διαγνωστικές εξετάσεις

2. Νοσήματα και διαταραχές της πνευμονικής κυκλοφορίας (Πνευμονική εμβολή, Πνευμονική υπέρταση,

Αρτηριοφλεβικές επικοινωνίες, Σύνδρομο Οξείας Αναπνευστικής Δυσχέρειας Ενηλίκων -ARDS-)

3. Κυστική ίνωση

4. Σαρκοείδωση

5. Εξωγενής αλλεργική κυψελιδίτιδα, Ηωσινοφιλικές πνευμονοπάθειες

6. Πνευμονική φυματίωση

7. Πνευμονία από *Pneumocystis jiroveci* (PCP)

8. Διάμεσες πνευμονοπάθειες

9. Ιδιοπαθής πνευμονική ίνωση, Αποφρακτική βρογχιολίτιδα με οργανωτική πνευμονία

10. Νεοπλάσματα πνευμόνων

11. Διαταραχές της αναπνοής σχετιζόμενες με τον ύπνο

12. Παθήσεις υπεζωκότα (Υπεζωκοτική συλλογή και πλευρίτιδα, Πνευμοθώρακας)

13. Παθήσεις μεσοθωρακίου (Μεσοθωρακίτιδα Όγκοι μεσοθωρακίου Εμφύσημα μεσοθωρακίου)

ΑΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

1. Αναιμίες (κατάταξη, παθοφυσιολογία, διερεύνηση, αντιμετώπιση)

2. Θαλασσαιμίες

3. Δρεπανοκυτταρική αναιμία και άλλες αιμοσφαιρινοπάθειες

4. Αιμορροφιλία

5. Μεγαλοβλαστικές αναιμίες

6. Αιμολυτικές αναιμίες

7. Αναιμία χρόνιας νόσου, Απλαστική αναιμία

8. Μυελούπερπλαστικά σύνδρομα (πρωτοπαθής μυελοϊνώση, Ιδιοπαθής θρομβοκυτταραιμία, Αληθής πολυκυτταραιμία, χρόνια μυελογενής λευχαιμία)

9. Μυελοδυσπλαστικό σύνδρομο

10. Οξείες λευχαιμίες

11. Νεοπλάσματα του λεμφικού ιστού

12. Παθήσεις σπληνός

13. Βασικές αρχές αιμόστασης - πήξης αίματος (φυσιολογία της αιμόστασης, διάγνωση διαταραχών της αιμόστασης)

14. Πρωτοπαθείς, δευτεροπαθείς και σύνθετες αιμορραγικές διαθέσεις

15. Αρτηριακές και φλεβικές θρομβώσεις και εμβολές

16. Θρομβωτική θρομβοπενική πορφύρα

ΓΕΝΙΚΗ ΟΓΚΟΛΟΓΙΑ

1. Εισαγωγή στην ογκολογία, διάγνωση νεοπλασιών, σταδιοποίηση, μετάσταση αγνώστου πρωτοπαθούς εστίας, καρκινικοί δείκτες

2. Ογκολογικές θεραπείες (ακτινοβολία, χημειοθεραπεία, ορμονοθεραπεία, ανοσοθεραπεία, νέες θεραπείες)

3. Επείγοντα ογκολογικά προβλήματα (σύνδρομο λύσης όγκου, νεοπλασματική υπερασβεστιαμία, επαπειλούμενο εγκάρσιο μυελικό σύνδρομο, σύνδρομο άνω κοίλης φλέβας, πυρετός σε ουδετεροπενικό ασθενή)

4. Φροντίδα ασθενούς με νεοπλασία, αναλγητική θεραπεία

ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΚΑΡΔΙΑΣ

1. Στεφανιαία Νόσος

2. Έμφραγμα μυοκαρδίου

3. Πνευμονική υπέρταση και πνευμονική καρδιά (Cor pulmonale)

4. Μυοκαρδιοπάθειες και καρδιακοί όγκοι

5. Φλεγμονώδη νοσήματα της καρδιάς (μυοκαρδίτιδα, περικαρδίτιδα)

6. Επίκτητες βαλβιδοπάθειες

7. Συγγενείς καρδιοπάθειες σε ενήλικες

ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΑΓΓΕΙΩΝ

1. Παθήσεις φλεβών και λεμφαγγείων

2. Παθήσεις αρτηριών (περιφερική αποφρακτική αρτηριοπάθεια, ανεύρυσμα αορτής, σύνδρομο Raynaud, αποφρακτική θρομβοαγγειίτιδα, λειτουργικές διαταραχές αιμάτωσης κάτω άκρων)

ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΕΝΔΟΚΡΙΝΩΝ ΑΔΕΝΩΝ

1. Νοσήματα υποθαλάμου και υπόφυσης

2. Νοσήματα θυρεοειδούς

3. Νοσήματα παραθυρεοειδών και μεταβολισμού του ασβεστίου

4. Μεταβολικές οστεοπάθειες (οστεοπόρωση, οστεομαλακία, ραχίτιδα, νεφρική οστεοπάθεια)

5. Νοσήματα επινεφριδίων

6. Πολλαπλή ενδοκρινική νεοπλασία (MRN)

7. Διαταραχές της λειτουργίας των όρχεων και γυναικομαστία

ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΝΕΥΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

1. Άνοια

2. Αλκοολικό στερεητικό σύνδρομο

3. Ν. Parkinson

4. Συχνότερες περιφερικές νευροπάθειες

5. Νόσος Guilaïn Barre, μυοπάθειες και νοσήματα νευρομυϊκής σύναψης/μυασθενικά σύνδρομα

6. Συμπίεση νωτιαίου μυελού και νευρικών ριζών

7. Ανοσολογικά νοσήματα - πολλαπλή σκλήρυνση, αυτοάνοσες μηνιγγίτιδες και εγκεφαλίτιδες

ΡΕΥΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

1. Κρυσταλλογενής και σηπτική αρθρίτιδα

2. Φλεγμονώδεις αρθρίτιδες - I (Πρώιμη - Ρευματοειδής αρθρίτιδα)

3. Φλεγμονώδεις αρθρίτιδες - II (Σπονδυλοαρθρίτιδες)

4. Αγγειίτιδες - Ρευματική πολυμυαλγία

5. Συστηματικά νοσήματα συνδετικού ιστού (ΣΕΛ / αντιφωσφολιπιδικό σύνδρομο, σ. Sjögren, σκληρόδερμα, μυοσίτιδες)

6. IgG4 σχετιζόμενα νοσήματα (σύνδρομο IgG4)

7. Διάχυτα (ινομυαλγία) και περιοχικά σύνδρομα πόνου - θυλακίτιδες, τενοντίτιδες

8. Εκφυλιστικές αρθροπάθειες

9. Οστική νόσος Paget-παραμορφωτική οστεΐτιδα

ΑΝΟΣΟΛΟΓΙΑ - ΑΛΛΕΡΓΙΟΛΟΓΙΑ

1. Αυτοάνοσα νοσήματα (Επιδημιολογία, παθογένεση, κλινικές εκδηλώσεις, διάγνωση, αντιμετώπιση)

2. Πρωτοπαθείς και δευτεροπαθείς ανοσοανεπάρκειες

3. Αλλεργία και αντιδράσεις υπερευαισθησίας σε φάρμακα και σκιαγραφικά

4. Αυτοφλεγμονώδη νοσήματα

5. Βασικές ανοσολογικές αρχές των μεταγίσεων και των μεταμοσχεύσεων

ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΜΕΤΑΒΟΛΙΣΜΟΥ

1. Παχυσαρκία

2. Υπερουριχαιμία και ουρική αρθρίτιδα

3. Λοιπές κληρονομικές διαταραχές του μεταβολισμού

Άρθρο 2

I. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Εισαγωγή και περιεχόμενο

Η Εσωτερική Παθολογία είναι ιατρική ειδικότητα με αντικείμενο τη φροντίδα των ενηλίκων με σύνθετα ιατρικά προβλήματα, τόσο στο Νοσοκομείο όσο και στην Κοινότητα (ιατρείο). Αποτελεί ασθενοκεντρική ειδικότητα με έμφαση στη διεπιστημονική και ολιστική φροντίδα του ασθενούς. Βασίζεται στην κλινική εμπειρία, στην πρόοδο της επιστήμης και στα σύγχρονα έγκυρα ερευνητικά δεδομένα, καθώς και στη συνεργασία με όλες τις συναφείς προς την Παθολογία ειδικότητες ή τις εξειδικεύσεις της. Το βασικό «εργαλείο» του Παθολόγου είναι η «κλινική σκέψη και η λήψη κλινικών αποφάσεων» (clinical reasoning and decision making) με ανάλυση και σύνθεση του ιστορικού, της κλινικής εξέτασης και των παρακλινικών εξετάσεων. Λόγω των πολλαπλών συνοδών νοσημάτων (συννοσηρότητες) ενός πληθυσμού με συνεχώς αυξανόμενο ποσοστό ηλικιωμένων και υπερηλικών, ο ρόλος του Παθολόγου καθίσταται σήμερα περισσότερο σημαντικός τόσο για την αρχική φροντίδα όσο και για την καθοδήγηση και τον συντονισμό της φροντίδας από πολλαπλές ειδικότητες. Αυτό προϋποθέτει άριστη εκπαίδευση του Παθολόγου σε όλη την Παθολογία καθώς και των συναφών Ειδικοτήτων στον βασικό κορμό της Παθολογίας.

Στόχος αυτού του κειμένου της Επιτροπής Ειδικότητας της Εσωτερικής Παθολογίας του ΚΕΣΥ είναι η σχεδίαση και εναρμόνιση του Προγράμματος Εκπαίδευσης στην Εσωτερική Παθολογία στην Ελλάδα με το Πρόγραμμα της European Board of Internal Medicine (EBIM)), το οποίο εγκρίθηκε από την European Federation of Internal Medicine (EFIM) και την European Union of Medical Specialists (UEMS) Section of Internal Medicine.

Το πρόγραμμα αυτό, το οποίο περιγράφει τα βασικά και απαραίτητα στοιχεία της εκπαίδευσης για την ειδικότητα της Παθολογίας, θεωρούμε ότι ανταποκρίνεται στις ανάγκες και στις δυνατότητες της χώρας μας, ενώ είναι εναρμονισμένο με τα ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα. Παράλληλα με τις «αυστηρά» κλινικές δεξιότητες, περιγράφονται επίσης οι απαραίτητες δεξιότητες και ιατρικοί χειρισμοί που πρέπει να γνωρίζει ο σύγχρονος Παθολόγος. Εκτός από την άριστη θεωρητική και πρακτική κατάρτιση στην Παθολογία, ο Παθολόγος πρέπει επίσης να χαρακτηρίζεται από ικανότητα αποτελεσματικής επικοινωνίας με τους ασθενείς, από επαγγελματισμό και από υψηλά πρότυπα ηθικής και δεοντολογίας. Υπάρχει επίσης επιτακτική ανάγκη δια βίου εκπαίδευσης, συνεχούς προσπάθειας επιστημονικής / επαγγελματικής ολοκλήρωσης και παραγωγικής συνεργασίας με άλλους επαγγελματίες υγείας. Ιδιαίτερα απαραίτητα κρίνονται επίσης η ικανότητα συντονισμού και η καθοδήγηση ομάδας σε θέματα που απαιτούν διεπιστημονική προσέγγιση καθώς και η λήψη πρωτοβουλιών για την υποστήριξη θεμάτων στην Κοινότητα που αφορούν την φροντίδα των ασθενών καθώς και τη Δημόσια Υγεία.

Ειδικότερα το πρόγραμμα περιλαμβάνει: α) τις απαραίτητες δεξιότητες και τα εκπαιδευτικά ορόσημα (milestones) των ειδικευομένων ανάλογα με το στάδιο

της εκπαίδευσής τους καθώς και τους τρόπους αξιολόγησης αυτών β) την εκπαίδευση στα επείγοντα και στα συνήθη προβλήματα των νοσηλευόμενων ασθενών στην Παθολογική Κλινική καθώς και των ασθενών των Εξωτερικών Ιατρείων και της Κοινότητας.

II. ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΙΔΙΚΕΥΟΜΕΝΟΥ

1.1 και 1.2: ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΕΠΑΡΚΕΙΑ (Παράρτημα Α)

1.1 Απαραίτητες δεξιότητες (υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή οι προτεινόμενες από CanMEDS -ομάδα Ιατρικών Εταιρειών Καναδά-)

- Ασκεί την Ιατρική ως «ειδικός» (medical expert), στο πλαίσιο των σκοπών και των ειδικών γνωστικών πεδίων -δυνατοτήτων της Παθολογίας

- Επικοινωνεί με τους ασθενείς και τις οικογένειες τους

- Συνεργάζεται με ιατρούς άλλων ειδικοτήτων ή άλλους επαγγελματίες υγείας

- Αναλαμβάνει πρωτοβουλίες (σε συνεργασία με ιατρούς άλλων ειδικοτήτων ή άλλους επαγγελματίες υγείας) για την παροχή υψηλής ποιότητας υπηρεσιών υγείας

- Λειτουργεί ως εμπειρογνώμων-σύμβουλος στην κοινότητα για θέματα υγείας

- Χαρακτηρίζεται από προσήλωση στην δια βίου εκπαίδευση, στη διδασκαλία, στην κριτική αξιολόγηση των επιστημονικών δεδομένων καθώς και από προσπάθεια συνεισφοράς στην επιστημονική γνώση και έρευνα

- Επιδεικνύει άψογη επαγγελματική συμπεριφορά σύμφωνα με τους κανόνες της ηθικής και ιατρικής δεοντολογίας, προσήλωση στην περαιτέρω ανάπτυξη της ειδικότητας και συμμετοχή στην προαγωγή της δημόσιας και ατομικής υγείας του πληθυσμού.

1.3: ΕΙΔΙΚΑ ΠΕΔΙΑ - ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΠΑΘΟΛΟΓΙΑΣ

Εκτός από τις απαραίτητες βασικές δεξιότητες και γνώσεις στην Παθολογία, ο Παθολόγος ασκεί καθοριστικό ρόλο στην παροχή ιατρικής περίθαλψης και φροντίδας στα ακόλουθα ειδικά πεδία

- Συννοσηρότητες και γήρανση

- Επείγουσα Ιατρική

- Συμβουλευτική εξέταση - γνωμάτευση - συστάσεις για ασθενείς άλλων ειδικοτήτων (Συμβουλευτική Παθολογία)

- Λήψη αποφάσεων από κοινού με τους ασθενείς και τις οικογένειες τους μετά από λεπτομερή ενημέρωση και με σεβασμό στις ανάγκες και την προσωπικότητά τους

- Διεπιστημονική φροντίδα των ασθενών σε συνεργασία με ιατρούς άλλων ειδικοτήτων

- Μεταβατική φροντίδα εφήβων κατά τη φάση της ενηλικίωσης τους

- Παροχή ιατρικής περίθαλψης και φροντίδας σε ευάλωτες ομάδες ασθενών (vulnerable adults), όπως ηλικιωμένοι, ανοϊκοί, ψυχιατρικοί, ανάπηροι, ανασφάλιστοι, πρόσφυγες, μετανάστες, φυλακισμένοι.

- Άσκηση της Ιατρικής με ελαχιστοποίηση στο απολύτως εφικτό σημείο των δυνητικών κινδύνων από την φαρμακευτική αγωγή, τις ιατρικές ενέργειες και τις ιατρικές παρεμβάσεις

- Άσκηση ιατρικής βασισμένης σε ενδείξεις με το μικρότερο δυνατό κόστος σε ολόκληρο το φάσμα της,

από την πρόληψη, μέχρι τη διάγνωση και τη θεραπεία σύνθετων νοσημάτων.

1.4: ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΝΟΣΗΜΑΤΑ (Παραρτήματα Β, Γ, Δ, ΣΤ)

Διακρίνονται σε δύο κατηγορίες:

- Κλινικές εκδηλώσεις και νοσήματα τα οποία ο κάθε Παθολόγος πρέπει να είναι ικανός να διαγιγνώσκει και να θεραπεύει αυτόνομα

- Κλινικές εκδηλώσεις και νοσήματα για τα οποία ο Παθολόγος πρέπει να είναι ικανός να διενεργεί την αρχική διαγνωστική και θεραπευτική προσέγγιση, αλλά απαιτείται συμβουλευτική εξέταση άλλης ειδικότητας ή παραπομπή σε άλλη ειδικότητα.

1.5: ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ - ΕΠΕΜΒΑΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ (Παραρτήματα Ε, Ζ)

Διακρίνονται σε δύο κατηγορίες:

- Απολύτως απαραίτητες για όλους τους Παθολόγους
- Επιθυμητές δεξιότητες, χωρίς να είναι υποχρεωτικές ή απαραίτητες

1.6: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Μετά από την περάτωση της εκπαίδευσης του ειδικευμένου πρέπει να αξιολογείται η ικανότητά του να ασκήσει την Παθολογία. Για να διασφαλισθεί η επάρκεια της Εκπαίδευσης στην Παθολογία ορίζονται διαδοχικά ειδικά ορόσημα (milestones) που συνδέονται με την ανάθεση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων και ευθυνών (entrustable professional activities EPAs) μετά από ολοκλήρωση της απαραίτητης εκπαίδευσης.

Οι αποφάσεις αυτές στηρίζονται σε πολλαπλές αξιολογήσεις ειδικών ενεργειών του ειδικευμένου κατά την διάρκεια της εργασίας του στην Κλινική ή στα ΕΙ (workplace based-assessments, WBA's), τις οποίες διεκπεραιώνει υπό παρακολούθηση (specific and observable). Για παράδειγμα, ένα σημαντικό ορόσημο στην εκπαίδευση του ειδικευμένου είναι η δυνατότητα λήψης απόφασης για επείγουσα εισαγωγή ασθενών στο Νοσοκομείο, το οποίο μπορεί να του αποδοθεί ως μία συγκεκριμένη ανάθεση ευθύνης (EPA).

Η αξιολόγηση του ειδικευόμενου καταγράφεται στο logbook, η τήρηση του οποίου καθίσταται υποχρεωτική, τόσο από την πλευρά του ειδικευμένου, όσο και από την πλευρά των υπευθύνων τη εκπαίδευσής του. Ο ειδικευόμενος στο τέλος της εκπαίδευσής του σε κάθε κέντρο, συμπληρώνει φύλλο αξιολόγησης των κέντρων όπου εκπαιδεύτηκε, το οποίο κατατίθεται στη Διοικούσα Επιτροπή του Εκπαιδευτικού Κέντρου.

2. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

2.1: Πρόγραμμα εκπαίδευσης

A. Εκπαίδευση κορμού στην Παθολογία.

Λόγω των δημογραφικών αλλαγών στον πληθυσμό που χαρακτηρίζεται από την αύξηση των ηλικιωμένων και των υπερηλικών με αποτέλεσμα την ύπαρξη ασθενών με πολλαπλές συννοσηρότητες, είναι απαραίτητη ή τουλάχιστον διετής εκπαίδευση κορμού στην Παθολογία για όλες τις συναφείς ειδικότητες της Παθολογίας.

B. Ειδικότητα Παθολογίας

Πενταετής εκπαίδευση

Γ. Διπλή πιστοποίηση - Ειδικότητα Παθολογίας και μιας από τις συναφείς προς την Παθολογία Ειδικότητες:

Απαιτείται η πλήρης 5ετής εκπαίδευση στην Παθολογία και η συντόμευση της συναφούς ειδικότητας στα 2-3 έτη, ώστε η συνολική εκπαίδευση να διαρκεί 7-8 έτη.

2.2: Πρόγραμμα.

Το αρχικό διετές πρόγραμμα κορμού περιλαμβάνει κυκλικές μετακινήσεις (rotations) του ειδικευμένου ελάχιστης διάρκειας 6 μηνών. Ενδεικτικά παρατίθεται κατωτέρω ένα τυπικό πρόγραμμα.

- 4 μήνες στο Τμήμα Επείγοντων Περιστατικών (ΤΕΠ) ή σε άλλη μονάδα οξείας φροντίδας
- 2 μήνες σε Μονάδα Εντατικής Θεραπείας (ΜΕΘ) ή Μονάδα Αυξημένης Φροντίδας (ΜΑΦ)
- 6 μήνες στο τακτικό εξωτερικό ιατρείο Παθολογίας ή/και Μονάδα Βραχείας Νοσηλείας
- 8 μήνες στους θαλάμους της Παθολογικής Κλινικής με δυνατότητα μετακίνησης σε άλλες συναφείς προς την Παθολογία Κλινικές ή Τμήματα. Στο πρόγραμμα αυτό δεν πρέπει να περιλαμβάνεται μετακίνηση σε Κλινική της τελικής Ειδικότητας του εκπαιδευμένου.

Τα επόμενα 3 έτη της εκπαίδευσης στην Παθολογία περιλαμβάνουν εκπαίδευση στην Παθολογική Κλινική και κυκλικές μετακινήσεις (rotations) 3 διμήνων σε εξειδικεύσεις και συναφείς προς την Παθολογία Ειδικότητες. Στο πρόγραμμα περιλαμβάνονται εκπαίδευση στην Κλινική, στο Τακτικό Εξωτερικό Ιατρείο, στο Τμήμα Επείγοντων και ΜΕΘ ή ΜΑΦ, καθώς και ενδεχομένως συμμετοχή σε δομές Πρωτοβάθμιας Υγείας. Μπορούν επίσης να περιληφθούν η ιατρική εκπαίδευση και ή έρευνα ή (σε προαιρετική βάση) καθώς και η συμμετοχή σε πρόγραμμα ανταλλαγής με άλλα Νοσοκομεία. Το πρόγραμμα εκπαίδευσης εξατομικεύεται ανάλογα με τις ανάγκες και τα μελλοντικά σχέδια του ειδικευμένου. Το εξατομικευμένο πρόγραμμα σπουδών καταρτίζεται μετά από συζήτηση του Εκπαιδευτού και του Διευθυντού του Προγράμματος Εκπαίδευσης με τον Ειδικευόμενο

2.3 Διαδικασία αξιολόγησης και ανάθεσης ευθυνών.

Η πρόοδος των εκπαιδευόμενων εκτιμάται ανά 6μηνο με βάση την επίτευξη των εκπαιδευτικών ορόσημων (milestones) και της απόδοσης τους στις αξιολογήσεις τους κατά τη διάρκεια της εργασίας τους (WBA) ως προς την ανάθεση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων και ευθυνών (EPA).

Οι αξιολογήσεις περιλαμβάνουν την απόδοση των ειδικευόμενων στα ακόλουθα πεδία - Συζητήσεις περιπτώσεων

- Κλινικές δραστηριότητες
- Λήψη ιστορικού, κλινική εξέταση, επίκριση και προγραμματισμός
- Ανασκόπηση και οργάνωση ιατρικού φακέλου του ασθενούς
- Παράδοση ασθενών στον εφημερεύοντα ή σε νέο θεράποντα
- Πρωινή ενημέρωση
- Εφημερία
- Επισκέψεις στους θαλάμους
- Παρουσίαση ασθενών (κοινές κλινικό -απεικονιστικές ή κλινικο-παθολογοανατομικές συναντήσεις)
- Άμεση επίβλεψη δεξιοτήτων σε επεμβατικές πράξεις
- Άλλες δραστηριότητες

- Βιβλιογραφική ενημέρωση
- Επιστημονικά συνέδρια

Με βάση την αξιολόγηση καθορίζεται ο βαθμός επίβλεψης και η ανάθεση υπευθυνότητας στον εκπαιδευόμενο. Η ανάθεση μιας συγκεκριμένης δραστηριότητας και ευθύνης (ΕΡΑ) γίνεται μόνο όταν ο ειδικευόμενος μπορεί να την διεκπεραιώσει με ασφάλεια χωρίς άμεση επίβλεψη (επίπεδο επίβλεψης 4). Η ανάθεση αυτή τεκμηριώνεται και καταγράφεται στο φάκελο και στο βιβλιάριο εκπαίδευσης του εκπαιδευμένου.

Επίπεδα επίβλεψης κατά τη διενέργεια Ιατρικών Πράξεων ή Χειρισμών :

- Επίπεδο 1. Απλός παρατηρητής χωρίς δυνατότητα εκτέλεσης έστω και με άμεση επιτήρηση
- Επίπεδο 2. Εκτέλεση υπό άμεση, ενεργό επιτήρηση
- Επίπεδο 3. Εκτέλεση με επίβλεψη, εφόσον ζητηθεί, π.χ. άμεση βοήθεια από τον ειδικό
- Επίπεδο 4. Επίβλεψη εξ αποστάσεως ή μετά από την διεκπεραίωση της ιατρικής πράξης (post-hoc)
- Επίπεδο 5. Επίβλεψη ειδικευομένου σε νεότερους ειδικευομένους.

III. ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΕΣ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Παθολογίας έχει εκδώσει οδηγίες για την πιστοποίηση των Ιδρυμάτων με βάση τις οδηγίες της Παγκόσμιας Συνομοσπονδίας Ιατρικής Εκπαίδευσης. Η πλήρης εκπαίδευση στην Παθολογία πρέπει να διεκπεραιώνεται σε Πανεπιστημιακά Νοσοκομεία ή σε διασυνδεδεμένα εκπαιδευτικά Νοσοκομεία (affiliated teaching hospitals) ή σε τριτοβάθμια Νοσοκομεία, ενώ μέρος αυτής μπορεί να γίνεται επίσης σε Γενικά Νοσοκομεία ή σε Υγειονομικές Δομές στην Κοινότητα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΘΟΛΟΓΟΥ

Οι δεξιότητες που πρέπει να αποκτήσει ο ειδικευόμενος της Παθολογίας κατά την διάρκεια της εκπαίδευσής τους περιλαμβάνουν:

- 1) Ειδικές κλινικές δεξιότητες
  - Οριοθετεί την κλινική πρακτική στο επιστημονικό πλαίσιο της Εσωτερικής Παθολογίας
  - Μπορεί να σχεδιάζει διαγνωστικά και θεραπευτικά προγράμματα για τον ασθενή
  - Συμμετέχει στην εκτίμηση και διαχείριση του ασθενούς
  - Παρακολουθεί την πορεία της νόσου και να συμβουλεύει τους ασθενείς
  - Συμβάλει στη συνεχή βελτίωση του Συστήματος Υγείας.
- 2) Ασθενοκεντρική κλινική προσέγγιση και κατάστρωση σχεδίου αντιμετώπισης της νόσου του ασθενούς
  - Σωστή επαγγελματική επικοινωνία με τους ασθενείς και τις οικογένειές τους.
  - Ικανότητα λήψης λεπτομερούς ιστορικού, αξιολόγησης και σύνθεσης σημαντικών και σχετικών με την νόσο και την κατάσταση του ασθενούς πληροφοριών

• Δημιουργία των κατάλληλων προϋποθέσεων για συμμετοχή του ασθενούς και των οικείων του στην ανάπτυξη σχεδίων και στην λήψη αποφάσεων που αποσκοπούν στη θεραπεία, στην ανάρρωση, στη βελτίωση της λειτουργικότητας, στην αντιμετώπιση των συμπτωμάτων και στην παρηγορητική φροντίδα της νόσου του

• Σωστή τήρηση γραπτών και ηλεκτρονικών πληροφοριών σχετικά με τον ασθενή και την ιατρική επίσκεψη για τη βελτιστοποίηση της διαδικασίας λήψης κλινικών αποφάσεων, την ασφάλεια του ασθενούς, την τήρηση του ιατρικού απορρήτου και την προστασία της ιδιωτικής του ζωής.

3) Δεξιότητες Συνεργασίας

• Συνεργάζεται αποτελεσματικά με άλλους γιατρούς και άλλους επαγγελματίες υγείας.

• Μπορεί να συμμετέχει σε κλινικές ομάδες διαφόρων ιατρικών ειδικοτήτων, προάγει την αρμονική συνεργασία και συνθέτει τις διαφορετικές απόψεις ή προλαμβάνει συγκρούσεις

• Διακομίζει και παραπέμπει αποτελεσματικά και με ασφάλεια τους ασθενείς.

4) Ηγετικές Δεξιότητες

• Ο Παθολόγος προάγει σε συνεργασία με άλλους αρμόδιους τη βελτίωση του Συστήματος Παροχής Υγειονομικής Περιθαλψης και την άριστη φροντίδα των ασθενών

• Συμβάλλει στην υψηλού επιπέδου και ασφαλή διαχείριση της νόσου χρησιμοποιώντας όλες τις διαθέσιμες γνώσεις και τις καλύτερες διαθέσιμες πρακτικές

• Προάγει και επιζητεί συνεργασίες για βελτίωση του Συστήματος Υγείας και της φροντίδας των ασθενών

• Χρησιμοποιεί και προσαρμόζει το σύστημα, ώστε να προλαμβάνονται λάθη και διδάσκεται από την εμφάνιση ανεπιθύμητων συμβαμάτων ή σχεδόν παραλήψεων

• Φροντίζει για τη σωστή διαχείριση των πόρων της υγειονομικής περίθαλψης

• Αναλαμβάνει καθοδηγητικό ρόλο στην επαγγελματική πρακτική, όταν αυτό είναι απαραίτητο.

5) Δεξιότητες προάσπισης της ιατρικής φροντίδας και περίθαλψης των ασθενών

• Διαχειρίζεται αποτελεσματικά τις σύνθετες ανάγκες της υγείας των ασθενών που παρακολουθεί στην κλινική ή στα εξωτερικά ιατρεία.

• Ανταποκρίνεται στις υγειονομικές ανάγκες της Κοινότητας ή του πληθυσμού και συνεργάζεται με τα αρμόδια όργανα για τη βελτίωση του επιπέδου της παρεχόμενης υγειονομικής περίθαλψης.

6) Δεξιότητες, φιλομάθεια, επιστημονική προσέγγιση και συνεχιζόμενη εκπαίδευση

• Καταβολή κάθε δυνατής προσπάθειας για τη συνεχή βελτίωση και την επαγγελματική κατάρτιση μέσω της συνεχιζόμενης διά βίου εκπαίδευσης

• Αξιολόγηση πληροφοριών και νέων δεδομένων και ενσωμάτωση αυτών στη λήψη κλινικών αποφάσεων

• Αξιολόγηση ακεραιότητας, αξιοπιστίας και δυνατότητας εφαρμογής της ιατρικής έρευνας και βιβλιογραφίας, ώστε να παρέχεται η βέλτιστη δυνατή φροντίδα στους ασθενείς

• Συμβολή στη διάδοση ή / και στη δημιουργία νέας γνώσης καθώς και των πρακτικών της σωστής κλινικής φροντίδας

• Συμβολή στην επιμόρφωση μαθητών / φοιτητών / σπουδαστών, επαγγελματιών υγείας και άλλων ενδιαφερομένων σε θέματα υγείας της κοινότητας

7) Επαγγελματικές δεξιότητες

• Επαγγελματική αφοσίωση στους ασθενείς με εφαρμογή των βέλτιστων κλινικών πρακτικών στο πλαίσιο της ιατρικής δεοντολογίας.

• Αναγνώριση του κοινωνικού συμβολαίου στον τομέα της Υγείας.

• Αφοσίωση στην ορθή άσκηση της Ιατρικής εντός των επιστημονικών και κοινωνικών πλαισίων

• Συνεχής προσπάθεια για βέλτιστη φροντίδα των ασθενών.

Οι δεξιότητες θα πιστοποιούνται με την συμπλήρωση του Δελτίου Ελέγχου Κλινικής Πρακτικής και Δεξιοτήτων (Παράρτημα 1 Ζ).

Κάθε ειδικευόμενος πρέπει να παρακολουθήσει και να συμμετάσχει σε:

• Σεμινάριο ιατρικής δεοντολογίας

• Σεμινάριο αρχών τεκμηριωμένης Ιατρικής

• Σεμινάριο οικονομικών της Υγείας

• Δύο τουλάχιστον επιστημονικές εργασίες, στη μία από τις οποίες θα είναι ο κύριος συγγραφέας.

Οι ειδικευόμενοι στην Παθολογία πρέπει κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσής τους να επιτυγχάνουν διαδοχικώς τις ακόλουθες συγκεκριμένες ικανότητες - ορόσημα:

I. Εμπειρία - ικανότητες γνωμοδότησης - Εμπειρογνώμων- (Medical expert)

	Ορόσημα- έτος 2ο	Ορόσημα - έτος 5ο
1	Λήψη ιστορικού με αντικειμενικότητα, κατανόηση, υπομονή και αφιέρωση του απαραίτητου χρόνου στον ασθενή	Δυνατότητα λήψης και αξιολόγησης στοιχείων του ιστορικού που μπορούν να επηρεάσουν τη διαφορική διάγνωση και τη διαγνωστική προσέγγιση, συμπεριλαμβάνοντας ευαίσθητες, περίπλοκες και λεπτομερείς πληροφορίες που συχνά μπορεί να μην αποκαλύπτονται από τον ασθενή
2		Αναγνώριση συστηματικών αβληχρών ή ασυνήθιστων κλινικών ευρημάτων που μπορεί να επηρεάσουν τη λήψη αποφάσεων, χρησιμοποιώντας προχωρημένων τακτικών όπου μπορούν να εφαρμοστούν
		Παρουσίαση και διδασκαλία σε νεότερους συναδέλφους της τεχνικής αναγνώρισης και αξιολόγησης σημαντικών κλινικών ευρημάτων
3	Ανάλυση όλων των δεδομένων, όπως ιστορικό, κλινική εξέταση, αρχικές εργαστηριακές πληροφορίες με σκοπό τη διάγνωση και αντιμετώπιση του προβλήματος του ασθενούς	
4	Συγκέντρωση και κατάλληλη αξιολόγηση με τη συγκατάθεση του ασθενούς όλων των δεδομένων από άλλες πηγές (π.χ. οικογένεια, αρχεία, φαρμακείο)	
5	Σχεδίαση και παρουσίαση της διαφορικής διάγνωσης, της διαγνωστικής προσέγγισης και της θεραπευτικής αντιμετώπισης σύμφωνα με τα βιβλιογραφικά δεδομένα για συνήθη προβλήματα των νοσηλευόμενων ασθενών και των ασθενών του εξωτερικού ιατρείου	
6	Παρακολούθηση της πορείας της νόσου και καταγραφή των αλλαγών στην κατάσταση της υγείας του ασθενούς μέσω προγραμματισμένων τακτικών επανεξετάσεων	
7	Τροποποίηση της διαγνωστικής προσέγγισης και της διαχείρισης της νόσου του ασθενούς ανάλογα με την κλινική πορεία και τα νέα δεδομένα	
8	Γνώση και ικανότητα αναγνώρισης της ανάγκης αναζήτησης πρόσθετης καθοδήγησης από εμπειρότερους παθολόγους καθώς και από ιατρούς άλλων ειδικοτήτων	
9		Επικέντρωση και διενέργεια σωστής κλινικής εξέτασης με αποτελεσματικό τρόπο και χωρίς σπατάλη χρόνου, με κατάλληλη αξιοποίηση στοιχείων-κλειδιών
		Προσδιορισμός των κλινικών προτεραιοτήτων για τον ασθενή με βάση τον επείγοντα χαρακτήρα του προβλήματος του, τις υπάρχουσες δυνατότητες, τη διαθεσιμότητα των υποδομών και τις συννοσηρότητες του ασθενούς.

10	Ικανότητα συζήτησης και αξιολόγησης των ερωτήσεων και προτάσεων του ασθενούς για τη νόσο του και/ή του φροντιστή του με κατανόηση των φόβων, των ανησυχιών, και των προσδοκιών τους.	Κατάρτιση των στόχων της θεραπείας ανάλογα με τη νόσο, που μπορεί να περιλαμβάνουν την ίαση, την καθυστέρηση της εξέλιξης της νόσου, τη βελτίωση της λειτουργικότητας τους ασθενούς και την αντιμετώπιση των συμπτωμάτων ή την ανακουφιστική αγωγή.
11		Προσαρμογή, εφόσον είναι δυνατόν, της θεραπείας ανάλογα με τις προτιμήσεις του ασθενούς και τη γενική του υγεία. Πλήρης και επιβεβαιωμένη ενημέρωση του ασθενούς ή/και της οικογένειάς του για τους κινδύνους και τις συνέπειες κάθε θεραπείας, στο πλαίσιο των επιστημονικών δεδομένων και των κατευθυντήριων γραμμών.
12	Σωστή αξιολόγηση της ικανότητας του ασθενή να λαμβάνει αποφάσεις.	Προσπάθεια προσαρμογής της λήψης αποφάσεων προς τις αξίες και τις προτιμήσεις του ασθενούς.
13	Σχεδιασμός - επιλογή μεταξύ πολλαπλών διαγνωστικών προσεγγίσεων και θεραπευτικών σχημάτων προσαρμόζοντας τις υπάρχουσες δυνατότητες στην επιθυμία και στις προτεραιότητες του ασθενούς.	Εξασφάλιση της σωστής φροντίδας και ασφάλειας του κάθε ασθενούς, ανεξαρτήτως των ανάγκης διεκπεραίωσης πολλαπλών υποχρεώσεων
14	Αναγνώριση ενδείξεων και σωστή ερμηνεία των βασικών διαγνωστικών εξετάσεων, όπως αιματολογικών και βιοχημικών αναλύσεων, έλεγχο της πήξης του αίματος, αερίων αρτηριακού αίματος, ΗΚΓ, ακτινογραφιών θώρακα, δοκιμασιών πνευμονικής λειτουργίας, αναλύσεων ούρων και άλλων σωματικών υγρών και άλλων.	Αναγνώριση των ενδείξεων και ικανότητα ερμηνείας - αξιολόγησης προχωρημένων διαγνωστικών εξετάσεων και δοκιμασιών
15	Λήψη των κατάλληλων κλινικών αποφάσεων σύμφωνα με τα αποτελέσματα των διαγνωστικών εξετάσεων.	Ικανότητα λήψης κατάλληλης κλινικής απόφασης σύμφωνα με τα αποτελέσματα προχωρημένων διαγνωστικών εξετάσεων
16	Προετοιμασία και διενέργεια υπό επίβλεψη, μετά από ενημέρωση και συγκατάθεση του ασθενούς, απλών χειρισμών και ιατρικών πράξεων, όπως φλεβοκέντηση, παρακέντηση ασκίτικου υγρού ή πλευριτικού υγρού, αρτηριακό καθετηριασμό, καθετηριασμό ουροδόχου κύστης, τοποθέτηση ρινογαστρικού σωλήνα, αιμοδυναμική παρακολούθηση	Λήψη της απαιτούμενης συγκατάθεση του ασθενούς κατόπιν ενημέρωσης για διενέργεια παρεμβατικών ιατρικών πράξεων καθώς και σωστή διαχείριση - παρακολούθηση μετά από την παρέμβαση
17	Διαχείριση υπό επίβλεψη ασθενών με συνήθη απλά κλινικά προβλήματα, όπως αναιμίας, οιδήματος, δύσπνοιας, θωρακικού άλγους, διαταραχών ηπατικής λειτουργίας, έκπτωσης νεφρικής λειτουργίας, διαταραχών οξεοβασικής ισορροπίας και ηλεκτρολυτών, κοιλιακού άλγους, δυσκοιλιότητας, διάρροιας.	
18	Απόκτηση των απαιτούμενων γνώσεων και εμπειρίας για τη διαχείριση ασθενών με συνήθεις παθήσεις που χρειάζονται εισαγωγή σε νοσοκομείο.	
19		Επαρκείς γνώσεις διάγνωσης και διαχείρισης- αντιμετώπισης αδιαφοροποίητων νοσημάτων
20	Απόκτηση επαρκών γνώσεων για την εκτίμηση συχνών εξωνοσοκομειακών καταστάσεων.	
21	Διάθεση απαραίτητων γνώσεων και εμπειρίας για τη σωστή εφαρμογή προληπτικής Ιατρικής	Επαρκείς γνώσεις και δυνατότητα παροχής προληπτικής φροντίδας.
22	Διαχείριση με ελάχιστη επίβλεψη ασθενών με συνήθη και συχνά νοσήματα, όπως σακχαρώδους διαβήτη, παθήσεων του θυρεοειδούς, οστεοπόρωσης, καρδιακής ανεπάρκειας, κοιλιακής μαρμαρυγής, χρόνιας αποφρακτικής πνευμονοπάθειας, χρόνιας νεφρικής νόσου, φλεβικής θρόμβωσης, πνευμονικής εμβολής, πνευμονίας, πλευρίτιδας, παγκρεατίτιδας, εκκολπωματίτιδας, κυτταρίτιδας, λοίμωξης ουροποιητικού, ιογενούς διάρροιας.	Ενσωμάτωση και χρήση των απαραίτητων γνώσεων από τις βιοϊατρικές επιστήμες με σκοπό τη σωστή αντιμετώπιση των πολλαπλών κλινικών οντοτήτων και των πολυσυστηματικών εκδηλώσεων στο πλαίσιο της Παθολογίας

23	Έγκαιρη αναγνώριση του κινδύνου επιδείνωσης και μετάπτωσης ενός ασθενούς σε «επείγον περιστατικό», με λήψη όλων των απαραίτητων μέτρων και έγκαιρη δρομολόγηση των απαιτούμενων ενεργειών και διαδικασιών	Σχεδιασμός της διαγνωστικής προσέγγισης και των απαιτούμενων παρεμβάσεων λαμβάνοντας υπόψη το κλινικά επείγον, την προοπτική επιδείνωσης και τους διαθέσιμους πόρους.
24	Αναγνώριση καταστάσεων με ανάγκη επείγουσας ιατρικής φροντίδας, συμπεριλαμβανομένων απειλητικών για τη ζωή καταστάσεων	Διάθεση επαρκών γνώσεων αναγνώρισης και αντιμετώπισης ιατρικών καταστάσεων που χρήζουν εντατικής φροντίδας
25	Δυνατότητα διαχείρισης και σταθεροποίησης ασθενών με οξεία ιατρικά προβλήματα, όπως θωρακικού πόνου, δύσπνοιας, σύγχυσης, αναφυλαξίας, σήψης, αρρυθμιών, κώματος, συγκοπής, καταπληξίας, αιμορραγίας πεπτικού, αιμορραγικής διάθεσης / αιμορραγίας από χρήση αντιπηκτικών και αντιαιμοπεταλιακών φαρμάκων	Διαχείριση ασθενών με καταστάσεις που απαιτούν εντατική θεραπεία.
26	Αναγνώριση δύσκολων κλινικών καταστάσεων, στις οποίες η πολυπλοκότητα, η αβεβαιότητα και η ασάφεια μπορεί να επηρεάσουν τη λήψη αποφάσεων	
27	Διαχείριση υπό επίβλεψη ασθενών με πολύπλοκες κλινικές διαταραχές	Διάθεση επαρκών γνώσεων και δυνατότητας εκτίμησης σύνθετων ή σπανίων καταστάσεων και συννοσηροτήτων.
28		<p>Προσαρμογή της φροντίδας του ασθενούς καθώς η πολυπλοκότητα, η αβεβαιότητα και η ασάφεια της κλινικής εικόνας του εξελίσσεται.</p> <p>Αναγνώριση συμπτωμάτων και εκδηλώσεων νοσημάτων που διαφέρουν από τα τυπικά πρότυπα και απαιτούν σύνθετη λήψη αποφάσεων.</p> <p>Διαχείριση σύνθετων ή σπάνιων νοσημάτων και ιατρικών καταστάσεων.</p>
29	Προσδιορισμός της αναγκαιότητας και του σωστού χρόνου ζήτησης συμβουλευτικής εξέτασης από ιατρούς άλλων ειδικοτήτων	Έγκαιρη και αποτελεσματική ζήτηση συμβουλευτικών εξετάσεων από ιατρό άλλης ειδικότητας.
30	Τροποποίηση - διαμόρφωση υπό επίβλεψη της αντιμετώπισης του ασθενούς σύμφωνα με τις οδηγίες και τις προτάσεις της συμβουλευτικής εξέτασης	Συντονισμός διερεύνησης, θεραπείας και παρακολούθησης ασθενών από περισσότερες ειδικότητες.
31	Διενέργεια υπό επίβλεψη συμβουλευτικών εξετάσεων σε άλλες κλινικές, με τεκμηριωμένες εκτιμήσεις και κατάλληλες συστάσεις	Διενέργεια υπεύθυνης συμβουλευτικής παθολογικής εξέτασης σε ασθενείς άλλης ειδικότητας με παροχή σαφών και χρήσιμων συστάσεων.
32		Διενέργεια συμβουλευτικής παθολογικής εξέτασης και λεπτομερή εκτίμηση του κινδύνου σε ασθενείς με περισσότερο σύνθετα κλινικά προβλήματα.

II. Υποστήριξη - προάσπιση Υγείας (Health advocate)

Οι Παθολόγοι εφαρμόζουν με υπευθυνότητα την εξειδίκευσή τους και την επιρροή τους για να βελτιώσουν την Υγεία μέσω συνεργασιών με τους ασθενείς και τις πληθυσμιακές ομάδες που υπηρετούν. Αυτό τους βοηθά να προσδιορίζουν και να κατανοούν τις ανάγκες δημιουργίας συνεργασιών, να εκπροσωπούν άλλους όταν απαιτείται, και να προάγουν την απελευθέρωση απαραίτητων μέσων και πόρων.

	Ορόσημα- έτος 2	Ορόσημα - έτος 5ο
1	Σεβασμός και τήρηση της εμπιστευτικότητας των ασθενών και του ιατρικού απορρήτου.	
2	Αναγνώριση της ανάγκης εξατομικευμένης υποστήριξης των αναγκών του ασθενούς.	Υποστήριξη των εξατομικευμένων αναγκών του ασθενούς, ιδιαίτερα για ειδικές ομάδες ευάλωτων ασθενών.
3	Αναγνώριση σε συνεργασία με τους ασθενείς και τις οικογένειές των δυσκολιών που ενδέχεται να αντιμετωπίζουν με σεβασμό στην πρόσβαση στο σύστημα Υγείας και στους διαθέσιμους πόρους.	Ανάλυση των αναγκών του ασθενούς και διευκόλυνση στην έγκαιρη πρόσβασή του σε υπηρεσίες και πόρους του Συστήματος Υγείας.

4	Αντιμετώπιση τους ασθενείς με αξιοπρέπεια, ευγένεια και σεβασμό, ανεξαρτήτως φυλής, πολιτισμού, εθνικότητας, φύλου, ηλικίας ή κοινωνικο-οικονομικής κατάστασης.	
5	Κατανόηση και αντιμετώπιση συχνών κοινωνικο-οικονομικών εμποδίων που επηρεάζουν τη φροντίδα του ασθενούς.	Επαρκής γνώση Κοινωνικών και Συμπεριφορικών Επιστημών, συμπεριλαμβανομένης της Υγειονομικής φροντίδας, της Ιατρικής Ηθικής και της Ιατρικής Εκπαίδευσης.
6	Αναγνώριση ότι οι ανισότητες μεταξύ διαφορετικών πληθυσμιακών ομάδων στον Τομέα της Υγείας μπορεί να έχουν δυσμενή επίδραση στη φροντίδα του ασθενούς.	Εκπλήρωση του ρόλου του ιατρού στην Πολιτική της Δημόσιας Υγείας και της παρεχόμενης βοήθειας στους φορείς χάραξης της Πολιτικής Υγείας ως προς την κατανόηση και την αντιμετώπιση των αιτιών των ανισοτήτων στην ασθένεια και στον πόνο.
7	Καταγραφή σοβαρών συμβαμάτων σύμφωνα με τις ισχύουσες τοπικές πρακτικές και οδηγίες.	
8	Δήλωση των κινδύνων για την ασφάλεια και την υγεία του ασθενούς και των ανεπιθύμητων συμβαμάτων.	
9	Αναγνώριση σοβαρών συμβαμάτων από παραλήψεις και ιατρικά λάθη, άμεση προσπάθεια αντιμετώπισης καθώς και συναγωγή συμπερασμάτων και διδαγμάτων από αυτά.	Κατανόηση των μηχανισμών για την ανάλυση και τη διόρθωση αδυναμιών του Συστήματος Υγείας.
10		Συμμετοχή στην ανάλυση και στη λήψη αποφάσεων για τις απαιτούμενες αλλαγές μετά από ανεπιθύμητο συμβάν ή ιατρική παράλειψη. Καθοδηγητικός ρόλος ή ενεργή συμμετοχή σε μια διαδικασία αλλαγής και λήψης μέτρων για να προληφθούν στο μέλλον ανεπιθύμητα συμβάντα ή ιατρικές παραλείψεις.
11	Αναγνώριση προσωπικών λαθών με ειλικρίνεια και διδαχή από αυτά.	
12	Αναγνώριση των αδυναμιών και πιέσεων του Συστήματος Υγείας που αυξάνουν τον κίνδυνο λαθών καθώς και την πρόκληση εμποδίων στην άσκηση της καλύτερης δυνατής φροντίδας.	
13	Αποτελεσματική συμβολή, ως μέλος διεπιστημονικής ομάδας, στην ασφαλή φροντίδα του ασθενούς.	Λήψη της γνώμης όλων των μελών της Υγειονομικής Ομάδας για την αναγνώριση πιθανών κινδύνων και για την αποφυγή ιατρικών λαθών.
14		Προσδιορισμός των πεδίων στην καθημερινή Πρακτική και στο τοπικό σύστημα Υγεία που μπορούν να αλλάξουν για να βελτιωθούν οι διαδικασίες και τα αποτελέσματα της φροντίδας των ασθενών. Διενέργεια ελέγχου χρησιμοποιώντας τυποποιημένα κριτήρια ειδικά για κάθε νόσο και με βάση τα υπάρχοντα επιστημονικά δεδομένα. Ανταπόκριση στους διενεργούμενους ελέγχους, συγκρίνοντας τα ευρήματα με τοπικά ή εθνικά δεδομένα αναφοράς και διερευνώντας τις πιθανές αιτίες για τις ελλείψεις ή αδυναμίες, λαμβάνοντας υπόψη παράγοντες σχετιζόμενους με τον ιατρό, με το σύστημα υγείας και με τον ασθενή. Χρήση της Πληροφορικής για ποιοτική βελτίωση, μέσω βελτίωσης της ροής των πληροφοριών στην άσκηση της Ιατρικής.
15	Κατάλληλος υπολογισμός του κόστους και τήρηση του προϋπολογισμού κατά την επιλογή μεταξύ διαφορετικών δυνατοτήτων φροντίδας	
16	Επίδειξη της απαιτούμενης ευαισθησίας ως προς το κόστος κατά την καθημερινή λήψη κλινικών αξιολογήσεων και αποφάσεων	Ευαισθητοποίηση και συνυπολογισμός του κόστους που σχετίζεται με σύνθετα κλινικά σενάρια.
17	Ελαχιστοποίηση της μη απαραίτητης φροντίδας, συμπεριλαμβανομένων περιττών εξετάσεων, χειρισμών, θεραπειών και επανεκτιμήσεων στα ΕΙ ή επανεισαγωγών	Υποστήριξη / προώθηση μιας σωστής κατανομής των περιορισμένων πόρων της Υγειονομικής Φροντίδας.

18	Κατανόηση του ειδικού ρόλου και των υπηρεσιών που παρέχονται από τα τοπικά δίκτυα του Συστήματος Υγείας	
19	Αναγνώριση του ρόλου των αρμόδιων φορέων, συμπεριλαμβανομένων των παρόχων, των προμηθευτών, των χρηματοδοτών, των αγοραστών και των καταναλωτών, καθώς και προσδιορισμός της επίπτωσης αυτών στο κόστος και στην πρόσβαση στο Σύστημα Υγείας	
20	Κατανόηση του τρόπου εφαρμογής της ανάλυσης οφέλους - κόστους κατά την φροντίδα του ασθενούς, π.χ. με αρχές και κανόνες για τις διαγνωστικές εξετάσεις αρχικού ελέγχου (screening tests) ή με κλινικές κατευθυντήριες οδηγίες	
21	Χρήση επιστημονικών δεδομένων και κατευθυντήριων οδηγιών για κοινά κλινικά σενάρια.	Εφαρμογή υπαρχόντων δεδομένων ή συστάσεων για φροντίδα με την καλύτερη σχέση οφέλους / κόστους και ανάπτυξη σχεδίων για τον περιορισμό πολυδάπανων πρακτικών.
22	Τήρηση των επίσημων συστάσεων και των κατευθυντήριων οδηγιών.	
23		Ενεργός συμμετοχή σε κάθε προσπάθεια και πρακτική ποιοτικής βελτίωσης των προσφερόμενων υπηρεσιών. Ικανότητα κατανόησης και συμμετοχής σε κάθε πρωτοβουλία βελτίωσης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών σε επίπεδο Συστήματος Υγείας. Στενή συνεργασία με άλλους επαγγελματίες υγείας της ομάδας για αναγνώριση και προώθηση των δυνατοτήτων βελτίωσης του Συστήματος Υγείας.
24	Πλήρης κατανόηση και ανάληψη υπευθυνότητας για αξιολόγηση και βελτίωση της φροντίδας συλλογικά για μια συγκεκριμένη ομάδα ασθενών.	
25	Αναγνώριση ασθενών ή ομάδων πληθυσμού που δεν λαμβάνουν τη βέλτιστη κλινική φροντίδα.	Βελτίωση της κλινικής πρακτικής τους εφαρμόζοντας μια συνεχή διαδικασία βελτίωσης της ποιότητας ως προς την πρόληψη, την προαγωγή της υγείας και τις δραστηριότητες παρακολούθησης της υγείας.
26	Παροχή της κατάλληλης προληπτικής φροντίδας και εκπαίδευση του ασθενούς σχετικά με δραστηριότητες που προάγουν την Υγεία.	Ενσωμάτωση κατά την αλληλεπίδρασή τους με τον κάθε ασθενή των αρχών ως προς την πρόληψη ασθενειών, την προαγωγή της υγείας και τις δραστηριότητες παρακολούθησης της υγείας.
27		Αναγνώριση και ανάληψη υπευθυνότητας για καταστάσεις στις οποίες η ανάγκη προστασίας της Δημόσιας Υγείας υπερισχύει της ατομικής (π.χ. μεταδιδόμενες μολυσματικές ασθένειες).

III. Ικανότητα επικοινωνίας (Communicator)

Ο Παθολόγος διατηρεί καλή σχέση κατανόησης και επικοινωνίας με τους ασθενείς και τις οικογένειές τους, η οποία διευκολύνει τη συλλογή και διάχυση των πληροφοριών που είναι απαραίτητες για την υποδειγματική ιατρική φροντίδα των ασθενών.

	Ορόσημα - έτος 2ο	Ορόσημα - έτος 5ο
1	Επικοινωνία με τρόπο που δείχνει σεβασμό προς τον ασθενή.	
2	Βελτιστοποίηση του φυσικού περιβάλλοντος με σκοπό την άνεση, την ιδιωτικότητα, την ενθάρρυνση της συνεργασίας και την ασφάλεια του ασθενούς.	
3	Αναγνώριση και ανταπόκριση σε μη-λεκτικά μηνύματα από την πλευρά των ασθενών και των οικογενειών τους.	Χρήση δεξιοτήτων για δημιουργία καλής και αρμονικής σχέσης με τους ασθενείς και τις οικογένειές τους

4	Διαχείριση συναισθηματικά φορτισμένων συζητήσεων, όταν έντονα συναισθήματα (π.χ. θυμός, φόβος, αγωνία, λύπη) επιδρούν και δυσχεραίνουν την αλληλοεπίδραση και την επικοινωνία.	Αξιολόγηση των προσωπικών συναισθημάτων κατά τη διάρκεια της επικοινωνίας με τον ασθενή, καθώς δίδουν πολύτιμες πληροφορίες σχετικά με την συναισθηματική κατάσταση του ασθενούς
5	Συνεργασία με τους ασθενείς, την οικογένειά τους ή τους εκπροσώπους κατά τη λήψη αποφάσεων για απλά διαγνωστικά ή θεραπευτικά σενάρια.	Συνεργασία με τον ασθενή, οικογένεια ή τον εκπρόσωπό του κατά την από κοινού λήψη απόφασης για δύσκολα, ασαφή ή αμφιλεγόμενα σενάρια
6		Κατανόηση της διαφορετικής άποψης του ασθενούς ή της διαφορετικής θεώρησης των πραγμάτων και αξιοποίηση αυτής κατά την επικοινωνία με τον ασθενή με σεβασμό, ώστε να επιτυγχάνεται η λήψη αποφάσεων από κοινού με τον ασθενή και τα μέλη της ομάδας του προσωπικού
7	Χρησιμοποίηση στρατηγικής διασφάλισης, ότι ο ασθενής κατανοεί τη διάγνωση, την αναμενόμενη έκβαση της νόσου του και το θεραπευτικό πλάνο.	Κατάλληλη ενημέρωση και καθοδήγηση των ασθενών για τους κινδύνους και τη χρησιμότητα των διαγνωστικών εξετάσεων και των ιατρικών πράξεων, λαμβάνοντας υπόψη το κόστος και την κατανομή των διαθέσιμων πόρων
8		Ενημέρωση των ασθενών για τους κινδύνους και τα πλεονεκτήματα εναλλακτικών θεραπευτικών επιλογών στους ασθενείς Κοινοποίηση πληροφοριών και διευκρινήσεων οι οποίες είναι σαφείς, ακριβείς, έγκαιρες και προσαρμοσμένες στο επίπεδο των γνώσεων και της κατανόησης του ασθενούς. Δυνατότητα αναγνώρισης, εάν οι προσωπικές εκτιμήσεις ή η προκατάληψη ή η προσωπική θεώρηση του ασθενούς και του ιατρού απειλούν την ποιότητα της φροντίδας, και κατάλληλη τροποποίηση της προσέγγισης ως προς τη φροντίδα του ασθενούς. Χρήση εκπαιδευτικών στρατηγικών με επίκεντρο στον ασθενή. Χρήση προτύπων και παραδειγμάτων με σκοπό την αποτελεσματική επικοινωνία σε δύσκολες και απαιτητικές καταστάσεις.
9	Αξιολόγηση της ικανότητας του ασθενούς να κατανοήσει τις ιατρικές πληροφορίες.	Αποτελεσματική συμμετοχή του ασθενούς στο κλινικό πλαίσιο, ιδιαιτέρως μέσω χρήσης εκπαιδευτικών εργαλείων για τον ασθενή. Χρήση προσαρμοσμένων τεχνικών διδασκαλίας, δωρεάν χορήγηση ενημερωτικών εντύπων και πρόταση ιστοσελίδων ενημέρωσης στο διαδίκτυο με σκοπό να λάβει ο ασθενής τις απαραίτητες πληροφορίες, που ανταποκρίνονται στις ιατρικές του γνώσεις.
10	Εξασφάλιση έγκαιρης επικοινωνίας με τους ασθενείς και τους εκπροσώπους τους.	Κοινοποίηση, χωρίς καθυστέρηση, με ακρίβεια, με διαφάνεια και με τήρηση των κανόνων του ιατρικού απορρήτου, πληροφοριών σχετικών με την κατάσταση της υγείας του ασθενούς, τη φροντίδα και τις ανάγκες του
11	Επίδειξη της απαιτούμενης ευαισθησίας σε ιδιαιτερότητες των ασθενών που σχετίζονται π.χ. με τη φυλή, τον πολιτισμό, το γένος, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, το κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο, τη μόρφωση και τις θρησκευτικές πεποιθήσεις τους.	Διασφάλιση της συμμετοχής και συνεργασίας των ασθενών με τρόπο που ενσωματώνει σεβασμό και μη κριτική στάση προς τον ασθενή, ενώ λαμβάνει υπόψη επίσης τις πολιτισμικές του πεποιθήσεις.
12	Αναγγελία δυσάρεστων ειδήσεων με σωστό και συμπονετικό τρόπο.	Πρόληψη ή πρόβλεψη και ανταπόκριση στις συναισθηματικές αντιδράσεις του ασθενούς με κατανόηση και κατάλληλη υποστήριξη.
13	Συνεργασία με τον ασθενή, την οικογένειά του ή τον εκπρόσωπό του για από κοινού λήψη αποφάσεων σχετικά με τη φροντίδα στο τέλος της ζωής του.	
	Κατάλληλη, περιεκτική και βασισμένη σε δεδομένα προφορική παρουσίαση κατά τη συζήτηση των περιστατικών.	

14	Αποτελεσματική κοινοποίηση του σχεδίου- προγράμματος φροντίδας σε όλα τα μέλη της ομάδας και επιζήτηση - αξιοποίηση των συμβουλών και παρατηρήσεων αυτών.	
15	Καταγραφή των κλινικών συναντήσεων με ένα ακριβή, πλήρη, έγκαιρο και προσβάσιμο τρόπο, σύμφωνα με το νόμο και την τήρηση του ιατρικού απορρήτου.	
16	Κοινοποίηση σε επαγγελματίες Υγείας γραπτώς ή προφορικά των ιατρικών δεδομένων με σαφήνεια και αποτελεσματικότητα στο πλαίσιο της αναγνωρισμένης ιατρικής πρακτικής.	Κατάλληλη καταγραφή κλινικών συναντήσεων με σκοπό την επαρκή στοιχειοθέτηση των κλινικών λόγων και της λογικής λήψης συγκεκριμένων αποφάσεων.
17	Ικανότητα γραπτής, συνοπτικής, σημαντικής και προσαρμοσμένης στον ασθενή επικοινωνίας.	
18	Έγκαιρη και κατανοητή προφορική και γραπτή επικοινωνία με τον ασθενή, την οικογένεια ή τον εκπρόσωπό του καθώς και με τους επαγγελματίες Υγείας κατά τη διακομιδή ή παραπομπή του ασθενούς	Αποτελεσματική επικοινωνία με ασθενείς / εκπροσώπους και επαγγελματίες υγείας κατά τη διαβίβαση της φροντίδας του ασθενούς
19	Αποτελεσματική κοινοποίηση του ρόλου του συμβούλου στον ασθενή.	Κατάλληλη χρήση των ηλεκτρονικών μέσων για την επικοινωνία με τους ασθενείς, δίδοντας έμφαση στην προστασία της εμπιστευτικότητας και του ιατρικού απορρήτου.

IV. Ικανότητα συνεργασίας (Collaborator)

Ο Παθολόγος συνεργάζεται αποτελεσματικά με άλλους επαγγελματίες υγείας για την παροχή της βέλτιστης δυνατής φροντίδας στον ασθενή.

Στο πλαίσιο αυτό, οι ειδικευόμενοι της Παθολογίας πρέπει να είναι ικανοί να επιτυγχάνουν τα προβλεπόμενα ορόσημα του 2ου και 5ου έτους της εκπαίδευσής τους, όπως συνοψίζονται στον ακόλουθο πίνακα:

	Ορόσημα έτος -2ο έτος	Ορόσημα έτος - 5ο έτος
1	Κατανοούν πλήρως τον ρόλο όλων των επαγγελματιών και παρόχων υγείας, όπως π.χ. των συμβούλων, των νοσηλευτών, των εργαζομένων στη φροντίδα στο σπίτι, των φαρμακοποιών και των κοινωνικών λειτουργών.	
2	Επικοινωνούν και συνεργάζονται χωρίς καθυστέρηση με τους συναδέλφους τους, με τους ασθενείς και με τους φροντιστές τους.	Επικοινωνούν και συνεργάζονται αποτελεσματικά με όλα τα μέλη της υγειονομικής ομάδας
3		Καθοδηγούν τη διεπιστημονική ομάδα χρησιμοποιώντας τις απαιτούμενες δεξιότητες και συντονίζοντας τις δραστηριότητες κάθε μέλους της ομάδας. Επιδεικνύουν αυξημένη προσοχή ως προς την ασφάλεια του ασθενούς που σχετίζεται με την λειτουργία της ομάδας, προβλέπουν τα προβλήματα που μπορούν να επηρεάσουν την πλήρη επίγνωση της κατάστασης του ασθενούς και προβαίνουν στις απαραίτητες ενέργειες, ώστε να μειώσουν τον δυνητικό κίνδυνο για τους ασθενείς.
4	Υποδέχονται και εξασφαλίζουν την παραγωγική αμφίδρομη πληροφόρηση και επικοινωνία με όλα τα μέλη της Υγειονομικής Φροντίδας, συμπεριλαμβανομένων του καθηγητικού σώματος, των συναδέλφων τους, των φοιτητών, των νοσηλευτών, των επαγγελματιών υγείας καθώς και των ασθενών και των εκπροσώπων τους	Επιζητούν και προάγουν την αμφίδρομη επικοινωνία και αλληλεπίδραση με όλα τα μέλη της υγειονομικής ομάδας.
5		Κοινοποιούν κάθε εποικοδομητική αλληλεπίδραση ή επικοινωνία στα άλλα μέλη της υγειονομικής ομάδας.
6	Επικοινωνούν με σαφήνεια και αμεσότητα για να επιλύσουν οποιαδήποτε διένεξη.	Χρησιμοποιούν στρατηγικές επίλυσης διενέξεων με τρόπο που προωθεί και υποστηρίζει το πνεύμα συνεργασίας.
7	Καταβάλλουν την απαιτούμενη προσοχή, ώστε να κατανοήσουν τις διαφορές απόψεων μεταξύ των παρόχων υπηρεσιών υγείας και να βρεθεί μια κοινώς αποδεκτή λύση.	Επιτυγχάνουν θέσεις ομοφωνίας μεταξύ συναδέλφων κατά τη συζήτηση και επίλυση των διαφωνιών.

8	Σχεδιάζουν το πρόγραμμα φροντίδας του ασθενούς με σεβασμό και σε συνεργασία με τα άλλα μέλη της διεπιστημονικής ομάδας που παρακολουθεί τον ασθενή.	Εξασφαλίζουν την ασθενοκεντρική φροντίδα του ασθενούς μεταξύ πολλών παρόχων υγείας.
9	Λαμβάνουν υπόψη προτάσεις διαχείρισης ή εναλλακτικές λύσεις που προτείνονται από τα άλλα μέλη της ομάδας και τροποποιούν καταλλήλως το σχέδιο φροντίδας του ασθενούς.	Συνεργάζονται με άλλους επαγγελματίες υγείας καθώς και με τον ασθενή και την οικογένεια του, ώστε να συμπεριλάβουν την άποψη του ασθενούς και τις προσωπικές του συνθήκες στο σχέδιο φροντίδας του.
10	Επικοινωνούν με τους συναδέλφους τους κατά την παράδοση του ασθενούς, ώστε να διασφαλιστεί η ασφαλής, αποτελεσματική και υπεύθυνη μεταβίβαση της φροντίδας του ασθενούς.	Συντονίζουν, σε περίπλοκες περιπτώσεις, την ασφαλή διαβίβαση της φροντίδας του ασθενούς στο καταλληλότερο κέντρο ή υγειονομικό σχηματισμό.
11	Επικοινωνούν αποτελεσματικά με τα μέλη της ομάδας παραλαβής για να διευκολύνουν την διαβίβαση της φροντίδας του ασθενούς.	Καταγράφουν τα υφιστάμενα κλινικά προβλήματα κατά την διακομιδή, καθώς και οδηγίες για την αντιμετώπιση τους κατά τη διάρκεια της μεταφοράς καθώς αμέσως και μετά από την παράδοση του ασθενούς. Παραμένουν σε επικοινωνία και στη διάθεση των ιατρών που παρέλαβαν τον ασθενή για οποιαδήποτε περαιτέρω διευκρίνιση.
12	Επικοινωνούν αποτελεσματικά με άλλους επαγγελματίες υγείας με σκοπό την εξασφάλιση της συνέχειας της περίθαλψης του ασθενούς κατά τη διάρκεια της μεταβίβασης της φροντίδας του.	Διαχειρίζονται και συντονίζουν τη φροντίδα και τη μεταβίβαση της φροντίδας σε διάφορες υγειονομικές ομάδες και κέντρα, συμπεριλαμβανομένων των εξωτερικών ιατρείων, των κλινικών οξείας ή υποξείας φροντίδας, των κέντρων αποκατάστασης καθώς και των κέντρων προχωρημένης νοσηλευτικής φροντίδας Συντονίζουν τη συνεργασία των ιατρών και των άλλων αρμόδιων επαγγελματιών υγείας κατά τη μεταβατική φροντίδα ασθενών μικρής ηλικίας από την παιδιατρική στη φροντίδα των ενηλίκων.
13	Συσκέπτονται με άλλους επαγγελματίες υγείας, συμπεριλαμβανομένων ιατρών παθολογικής ειδικότητας ή χειρουργών, ανάλογα με την περίπτωση.	Κοινοποιούν με αποτελεσματικό τρόπο στην ομάδα παραλαβής τις συμβουλευτικές συστάσεις.
14		Αναγνωρίζουν τους επικαλυπτόμενους ρόλους και τις κοινές υπευθυνότητες με εσωτερικούς και εξωτερικούς ιατρούς για την οξεία ή τη συνεχόμενη περίθαλψη των ασθενών.
15	Χρησιμοποιούν την παραπομπή και τη συμβουλευτική εξέταση ως ευκαιρίες για να βελτιώσουν την ποιότητα της φροντίδας και της ασφάλειας των ασθενών μέσω ανταλλαγής γνώμων μεταξύ ειδικών.	
16		Παρουσιάζουν στους ασθενείς και τις οικογένειές τους οποιοδήποτε σχέδιο που συμπεριλαμβάνει άλλους ιατρούς ή επαγγελματίες υγείας στη φροντίδα τους και συζητούν τα οφέλη και τις προσδοκίες από αυτή τη συμμετοχή.

V. Αφοσίωση στην επιστημονική εξέλιξη, στη δια βίου εκπαίδευση και στην επαγγελματική βελτίωση (Scholar)
Οι Παθολόγοι επιδεικνύουν δια βίου δέσμευση στη διάκριση μέσω της συνεχούς μάθησης, της διδασκαλίας άλλων, της αξιολόγησης των επιστημονικών δεδομένων και της συνεισφοράς τους στην Επιστήμη.

Ως επιστήμονες, οι ειδικευόμενοι της Παθολογίας πρέπει να έχουν την ικανότητα να επιτύχουν στο 2ο και στο 5ο έτος της εκπαίδευσής τους τα ορόσημα που παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα.

	Ορόσημα - έτος 2ο	Ορόσημα - έτος 5ο
1	Φροντίζουν συνεχώς να διευρύνουν τις γνώσεις τους χρησιμοποιώντας διάφορες πηγές (καθημερινή εργασία, δημοσιεύσεις, βιβλιογραφία και επίσημες ή ανεπίσημες εκπαιδευτικές εκδηλώσεις) αναγνωρίζοντας και θέτοντας προτεραιότητες στις εκπαιδευτικές τους ανάγκες.	Ασκούν την Παθολογία στην καθημερινή πράξη με σύνεση και επιστημονική σκέψη.
2		Προσδιορίζουν τις ανάγκες επιμόρφωσης της ομάδας υγείας ώστε να βελτιώσουν την ποιότητα της φροντίδας και της ασφάλειας των ασθενών.
		Αξιοποιούν τη συνεργασία τους με άλλους για βελτιώσουν τις γνώσεις τους και την προσωπική τους πρακτική και να συνεισφέρουν στη συλλογική βελτίωση της ιατρικής πρακτικής.

3	Διατυπώνουν την κατάλληλη ερώτηση έρευνας (με βάση το μοντέλο PICO), χρησιμοποιούν στρατηγική έρευνας και επιλέγουν την κατάλληλη βιβλιογραφία για κριτική αξιολόγηση.	Ταξινομούν και διατυπώνουν με σαφήνεια σημαντικά κλινικά ερωτήματα.
4		Διατυπώνουν λεπτομερείς επιστημονικές ερωτήσεις σχετικές με τη διάγνωση, την πρόγνωση, την πρόληψη, τη θεραπεία, τη μείωση του κινδύνου για τον ασθενή και την πρόγνωση, επιτυγχάνοντας σημαντικά για τον ασθενή αποτελέσματα. Αναπτύσσουν ένα σύστημα για παρακολούθηση, εξέταση και προβληματισμό σε κλινικές ερωτήσεις.
5	Χρησιμοποιούν τις κατάλληλες πηγές ιατρικών πληροφοριών για να απαντήσουν τα κλινικά ερωτήματα και να υποστηρίξουν τις αποφάσεις τους.	Ερευνούν αποτελεσματικά και αποδοτικά συνοπτικές ανασκοπήσεις ιατρικών πληροφοριών βασισμένων σε επιστημονικά δεδομένα.
6		Διαθέτουν επαγγελματική επάρκεια αναγνώρισης, επιλογής και χρήσης πηγών κλινικών πληροφοριών που βασίζονται σε έγκυρα επιστημονικά δεδομένα. Αξιολογούν τις πηγές των ιατρικών πληροφοριών και επιλέγουν για χρήση τις πιο κατάλληλες με βάση το εκάστοτε κλινικό ερώτημα.
7	Συμμετέχουν με την κατάλληλη καθοδήγηση στην κριτική αξιολόγηση των δημοσιεύσεων κλινικής έρευνας.	Διαθέτουν ικανότητα κριτικής αξιολόγησης των κλινικών ερευνητικών μελετών
8		Διαθέτουν ικανότητα ανάλυσης των συστάσεων στις κλινικές κατευθυντήριες οδηγίες με κριτική ικανότητα για προκαταλήψεις και εκτιμήσεις οφέλους/κόστους.
9	Χρησιμοποιούν τα υπάρχοντα επιστημονικά δεδομένα για λήψη απόφασης σε κάθε κλινική περίπτωση.	Έχουν την ικανότητα χρήσης ενός ολοκληρωμένου μοντέλου λήψης αποφάσεων που συνδυάζει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα υπάρχοντα επιστημονικά δεδομένα με τους διαθέσιμους πόρους και την κλινική εμπειρογνομosύνη στο πλαίσιο των αξιών και των προτιμήσεων των ασθενών.
10	Καθορίζουν και διερμηνεύουν κατά πόσο τα κλινικά δεδομένα μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε συγκεκριμένο ασθενή.	Εξατομικεύουν και προσαρμόζουν τα κλινικά δεδομένα στον εκάστοτε ασθενή
11	Κατανοούν την παθοφυσιολογία και τους μοριακούς μηχανισμούς για κοινές ιατρικές παθήσεις και καταστάσεις.	Κατανοούν την παθοφυσιολογία και τους μοριακούς μηχανισμούς για κοινές ιατρικές παθήσεις και καταστάσεις.
12	Αναγνωρίζουν την αβεβαιότητα και τα κενά γνώσης σε κλινικές και άλλες επαγγελματικές συναντήσεις σχετικές με την Παθολογία.	Αναγνωρίζουν την αβεβαιότητα και τα κενά γνώσης σε κλινικές και άλλες επαγγελματικές συναντήσεις και κάνουν στοχευμένες ερωτήσεις που αποβλέπουν στην διευκρίνιση αυτών.
13	Καθοδηγούν και εκπαιδεύουν φοιτητές Ιατρικής.	Καθοδηγούν και εκπαιδεύουν νέους ειδικευόμενους.
14	Αναζητούν την αμφίδρομη επικοινωνία - αλληλεπίδραση και ανταποκρίνονται στις απόψεις των εκπαιδευτών τους, των συναδέλφων τους και άλλων.	Επιδεικνύουν προθυμία και ετοιμότητα για γραπτή ή προφορική αμφίδρομη επικοινωνία και αλληλεπίδραση με άλλους εκπαιδευόμενους, με τους εκπαιδευτές τους και με τα άλλα μέλη της υγειονομικής ομάδας
15		Εξισορροπούν δυνητικές αντιθέσεις κατά την εργασία τους υπό άμεση κλινική επιτήρηση καθώς και στο πλαίσιο της προοδευτικής παραχώρησης ευθυνών ανάληψης υπευθυνότητας. Γνωρίζουν τις ηθικές αρχές και τους κανόνες ορθής πρακτικής για την έρευνα, τις οποίες τηρούν με ακρίβεια κατά τη λήψη από τον ασθενή έγγραφης συγκατάθεσης μετά από ενημέρωση, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τους κινδύνους και τα οφέλη καθώς και την ύπαρξη ατόμων που ανήκουν σε ειδικές ομάδες ευάλωτου πληθυσμού.
16	Προσδιορίζουν σημαντικά ερωτήματα που οδηγούν σε δυνητική επιστημονική έρευνα στην Παθολογία.	Θέτουν στοχευμένες και κατάλληλα δομημένες ερωτήσεις που οδηγούν σε επιστημονική διερεύνηση.

VI. Ικανότητα καθοδήγησης - Ανάλυση πρωτοβουλίας (Leader)

Ο Παθολόγος επιδιώκει, σε συνεργασία με άλλους επαγγελματίες υγείας, τη δόμηση ενός υψηλής ποιότητας συστήματος υγείας και αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για τις απαραίτητες αλλαγές που απαιτούνται για την πραγματοποίηση αυτού του στόχου.

Στο πλαίσιο αυτό, οι ειδικευόμενοι της Παθολογίας πρέπει να είναι ικανοί να επιτυγχάνουν τα ορόσημα του 2ου και 5ου έτους της εκπαίδευσής τους που παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα.

	Ορόσημα - έτος 2ο	Ορόσημα - έτος 5ο
1	Τηρούν πρόγραμμα και κατάλογο στόχων - επιδόσεων.	
2	Πραγματοποιούν επίσκεψη ασθενών στην Κλινική εγκαίρως και με αποτελεσματικότητα.	
3	Αποφασίζουν σε περίπτωση που προκύπτει κάποιο πρόβλημα ή ανάγκη διευκρίνισης κάποιου ερωτήματος (π.χ. κατά την εφημερία ετοιμότητας), εάν μπορεί να περιμένει για αργότερα ή εάν πρέπει να αντιμετωπισθεί αμέσως.	
4	Τηρούν τις επίσημες οδηγίες και διαδικασίες	
5	Ολοκληρώνουν χωρίς καθυστέρηση τα κλινικά, διοικητικά και διδακτικά τους καθήκοντα.	Αναπτύσσουν δεξιότητες σωστής διαχείρισης του χρόνου σε συγκεκριμένα πλαίσια, όπως σε εκπροσωπήσεις, συναντήσεις και εργασία στο πλαίσιο της ομάδας.
6		Καθορίζουν στόχους και χρονοδιαγράμματα.
7		Προσαρμόζουν το πρόγραμμα και τις δραστηριότητές του ώστε να είναι δυνατή η συμμετοχή τους σε κλινικές, επαγγελματικές, θεσμικές, τοπικές, εθνικές, και/ή διεθνείς ιατρικές - επιστημονικές δραστηριότητες.
8	Εφαρμόζουν συστηματικές πρακτικές για τη σωστή διαχείριση των ασθενών και των υποχρεώσεών τους (π.χ. λίστα ελέγχου, υπενθυμίσεων, καθηκόντων και τυπικών διαδικαστικών ενεργειών).	Χρησιμοποιούν την εκπαιδευτική τους εμπειρία με στόχο να αποκτήσουν τις απαραίτητες ικανότητες για τη μελλοντική, αυτόνομη άσκηση του επαγγέλματος.
9	Επιδιώκουν την αξιολόγηση της απόδοσής τους και καταβάλλουν προσπάθεια βελτίωσης της μελλοντικής τους απόδοσης.	Επιζητούν την αλληλεπίδραση και εφαρμόζουν διαδικασίες αξιολόγησης, ώστε να βελτιώνουν την πρακτική τους.
10		Συμμετέχουν σε δραστηριότητες και εκπαιδευτικά προγράμματα που τους βοηθούν να αναπτύξουν αυτογνωσία, αυτοκριτική και αυτοδιαχείριση με σκοπό να αποκτήσουν καθοδηγητικό ρόλο ή ρόλο μέλους στους οργανισμούς φροντίδας υγείας.
11		Διαθέτουν ικανότητα καθοδήγησης μιας υγειονομικής ομάδας που σέβεται την αξιοπρέπεια και την αυτονομία του ασθενούς.
12		Αναλαμβάνουν ηγετικό ρόλο στην εκπαίδευση όλων των μελών της υγειονομικής ομάδας.
13		Χρησιμοποιούν βασικούς δείκτες απόδοσης κατά τη διάρκεια συζητήσεων για να υποστηρίξουν τη λήψη αποφάσεων από την ομάδα.
14		Χρησιμοποιούν δείκτες διαχείρισης ή απόδοσης για να ελέγξουν την παροχή υπηρεσιών σε σύγκριση με τα γενικώς αποδεκτά κριτήρια.
15		Συνεργάζονται με τη διεπιστημονική ομάδα για να βελτιώσουν την παροχή κλινικής φροντίδας χρησιμοποιώντας το κατάλληλο πλαίσιο.
16		Παρέχουν συμβουλές και καθοδήγηση από κλινική οπτική σε διαχειριστές και υπεύθυνους χάραξης της πολιτικής Υγείας.
17	Επιτυγχάνουν την επιτυχή ισορρόπηση μεταξύ της προσωπικής τους ζωής και της συμμετοχής τους σε εκπαιδευτικές ευκαιρίες καθώς και στη φροντίδα των ασθενών.	Ισορροπούν επιτυχώς την προσωπική τους ζωή με τις ευθύνες τους στην εκπαίδευση, στην έρευνα, στη διοίκηση και στη φροντίδα των ασθενών. Επιτυγχάνουν την επιτυχή ισορρόπηση μεταξύ της προσωπικής τους ζωής και των εκπαιδευτικών, ερευνητικών, διοικητικών και νοσηλευτικών τους υποχρεώσεων.

18		Συνδυάζουν τη διδασκαλία, την αλληλεπίδραση και την αξιολόγηση με την επίβλεψη των εκπαιδευομένων και των φοιτητών στην φροντίδα των ασθενών.
19	Οργανώνουν την εργασία τους χρησιμοποιώντας στρατηγικές εκμετάλλευσης των πλεονεκτημάτων τους ή στρατηγικές βελτίωσης των στοιχείων τους που επιδέχονται βελτίωσης με σκοπό την καλύτερη δυνατή αποτελεσματικότητα και απόδοση στο έργο τους.	Εναρμονίζουν τους στόχους τους με τη δυνατότητα να συμμετέχουν σε έκτακτες εργασίες και άλλες δραστηριότητες.
20		Εναρμονίζουν την πρακτική τους με τους στόχους της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας και τις υπάρχουσες δυνατότητες.

VII. Επαγγελματικές υποχρεώσεις - χαρακτηριστικά (Professional)

Οι Παθολόγοι είναι αφοσιωμένοι στην υγεία και ευεξία του κάθε ασθενούς μεμονωμένα καθώς και του συνόλου της Κοινωνίας μέσω της τήρησης κανόνων ηθικής και ιατρικής δεοντολογίας, υψηλών προτύπων συμπεριφοράς, επαγγελματικής αφοσίωσης - τήρησης των επαγγελματικών κανόνων και διατήρησης της προσωπικής τους υγείας.

Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει οι ειδικευόμενοι της Παθολογίας να είναι ικανοί να επιτυγχάνουν τα ορόσημα του 2ου και 5ου έτους της εκπαίδευσής τους που παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα.

	Ορόσημα - έτος 2ο	Ορόσημα - έτος 5ο
1	Φροντίζουν την εξωτερική τους εμφάνιση και ενδύονται και συμπεριφέρονται με επαγγελματισμό.	Λειτουργούν ως επαγγελματικά πρότυπα για νεότερους συναδέλφους τους (π.χ. φοιτητές Ιατρικής, εκπαιδευόμενους).
2		Επιδεικνύουν παραδειγματική και άψογη συμπεριφορά προς τους συναδέλφους τους καθώς και προς το νοσηλευτικό, το εκπαιδευτικό και το διοικητικό προσωπικό
3		Αντιδρούν σε ατομικό επίπεδο σε οποιαδήποτε κακή επαγγελματική συμπεριφορά συναδέλφου τους.
4		Παρεμβαίνουν όταν κάποια ενέργεια ή συμπεριφορά προς τους συναδέλφους τους ή άλλους εκπαιδευόμενους, μπορεί να θέσει σε κίνδυνο το απαιτούμενο πνεύμα σεβασμού και αλληλοεκτίμησης στο εργασιακό τους περιβάλλον.
5	Διατηρούν επαγγελματικές σχέσεις με ασθενείς, τις οικογένειες των ασθενών και με το προσωπικό του Νοσοκομείου.	Η σχέση τους με τη Βιομηχανία και τις Φαρμακευτικές Εταιρείες χαρακτηρίζεται από αυστηρή τήρηση των αρχών της Ηθικής και Ιατρικής Δεοντολογίας.
6	Τηρούν του κανόνες της Ηθικής - Ιατρικής Δεοντολογίας και συμμορφώνονται με τις Πολιτικές Υγείας καθώς και τους κώδικες άσκησης της Ιατρικής.	Τηρούν τις ηθικές και δεοντολογικές αρχές της έρευνας και της ακαδημαϊκής δραστηριότητας.
7	Επιδεικνύουν κατανόηση και συμπόνοια προς τους ασθενείς.	Παρέχουν υποστήριξη (σωματική, ψυχολογική, κοινωνική και πνευματική) σε ασθενείς που βρίσκονται στο τέλος της ζωής τους καθώς και στις οικογένειές τους.
8	Επιδιώκουν την ανακούφιση του ασθενούς από τον πόνο και την ταλαιπωρία της νόσου του.	
9	Αναγνωρίζουν τις ανάγκες απόκτησης περαιτέρω εκπαίδευσης και μάθησης που προκύπτουν κατά τη φροντίδα του ασθενούς και προβαίνουν στις απαραίτητες ενέργειες.	Καταβάλουν προσπάθεια αναγνώρισης και αντιμετώπισης τυχόν ελλείψεων τους στις γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται για την βέλτιστη εξάσκηση της Παθολογίας.
10	Συμμετέχουν ενεργά σε εκπαιδευτικά συνέδρια.	
11	Γνωρίζουν τα όρια των ικανοτήτων τους και ζητούν επίβλεψη ή βοήθεια όταν χρειάζεται.	
12	Αναγνωρίζουν τα θέματα Ηθικής και Δεοντολογίας που προκύπτουν κατά την εργασία τους στην Κλινική καθώς και κατά τη διάρκεια ακαδημαϊκών δραστηριοτήτων.	Διαχειρίζονται ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας που ανακύπτουν στο πλαίσιο της κλινικής και της ακαδημαϊκής δραστηριότητας.
13	Επιδέχονται και επιζητούν την αμφίδρομη επικοινωνία και αλληλεπίδραση με άλλους επαγγελματίες υγείας και την αξιοποιούν με τρόπο που συμβάλει στην βελτίωσή τους.	Λαμβάνουν υπόψη και προσαρμόζονται σε οποιαδήποτε καλόπιστη κριτική.

14	Αξιολογούν και εκτιμούν τις δραστηριότητες που διενεργούν υπό επιτήρηση.	Ανταποκρίνονται και προβαίνουν στις απαιτούμενες ενέργειες σε μη αναμενόμενες καταστάσεις, χρησιμοποιούν νέες ιδέες για μελλοντικά σενάρια και διδάσκονται από το παρελθόν προβαίνοντας σε απαιτούμενες ενέργειες βελτίωσης.
15		Ενημερώνονται συνεχώς για τις τρέχουσες εξελίξεις και προσαρμόζονται στις ανάγκες που προκύπτουν.
16	Αναγνωρίζουν και αντιμετωπίζουν προσωπικά, ψυχολογικά και σωματικά προβλήματα που μπορεί να επηρεάσουν την απόδοσή τους.	Παρεμβαίνουν σε περιπτώσεις κακής άσκησης καθηκόντων ή άσκησης χαμηλού επιπέδου ιατρικής φροντίδας από συναδέλφους τους χρησιμοποιώντας τη διαδικασία ελέγχου μεταξύ συναδέλφων.
17	Αναγνωρίζουν και διαχειρίζονται προφανή σύγκρουση συμφερόντων, όπως σε φροντίδα μέλους της οικογένειάς τους ή επαγγελματικού συνεργάτη.	Αναγνωρίζουν και διαχειρίζονται υποσημεινόμενες συγκρούσεις συμφερόντων.
18		Αναγνωρίζουν και διαχειρίζονται οποιαδήποτε διαφωνία προκύπτει, όταν οι αρχές και αξίες του ασθενούς διαφέρουν από τις δικές τους.
19	Εκπληρώνουν τις κλινικές ευθύνες τους χωρίς να χρειάζονται υπενθύμιση.	Αναγνωρίζουν την ανάγκη να βοηθήσουν τους συναδέλφους τους στα καθήκοντά τους
20	Διαχωρίζουν τις προσωπικές τους αρμοδιότητες από αυτές των άλλων μελών της υγειονομικής ομάδας.	
21	Αναγνωρίζουν και διαχειρίζονται τυχόν υπάρχουσα σύγκρουση μεταξύ του ρόλου τους ως ιατρού υπερασπιστού- εκπροσώπου για κάθε μεμονωμένο ασθενή και της ανάγκης διαχείρισης περιορισμένων πόρων.	Ισορροπούν το καθήκον της φροντίδας των ασθενών με το κοινό συμφέρον.
22	Ανταποκρίνονται στις προσδοκίες των ασθενών και της κοινωνίας για ιατρική ενημέρωση και αλληλεπίδραση.	Αναγνωρίζουν και διαχειρίζονται αντιθέσεις ή διαφορές μεταξύ των προσδοκιών της κοινωνίας και της Ιατρικής.
23	Διαχειρίζονται αποτελεσματικά την επίδραση σωματικών και περιβαλλοντικών παραγόντων στην απόδοσή τους.	Επιδεικνύουν αντοχή σε δύσκολες καταστάσεις και βοηθούν άλλους να χρησιμοποιήσουν τις δικές τους δεξιότητες για να προσαρμοστούν και να ανακάμψουν.
24		Διαχειρίζονται ανταγωνιστικές προσωπικές και επαγγελματικές προτεραιότητες με αποτελεσματικότητα.
25	Αναζητούν καθοδήγηση για να αντιμετωπίσουν ανάγκες επαγγελματικής ανάπτυξης και εξέλιξης.	Στηρίζουν τους συναδέλφους τους, όταν υφίστανται επίπονες επαγγελματικές αλλαγές.
26		Αντιμετωπίζουν με ευαισθησία και προσπάθεια διόρθωσης κάθε συμπεριφοράς που απειλεί να διαταράξει το πνεύμα συναδελφικότητας στο εργασιακό τους περιβάλλον.
27		Υποστηρίζουν όσους αντιμετωπίζουν δύσκολες καταστάσεις ή δυσμενή συμβάντα.
28		Διαθέτουν ικανότητα και διάθεση παροχής στήριξης σε συναδέλφους ιατρούς και σε άλλους εκπαιδευόμενους.
29	Παρεμβαίνουν όταν προκύπτουν καταστάσεις στο περιβάλλον της κλινικής εκπαίδευσης που ενδέχεται να θέσουν σε κίνδυνο την ασφάλεια του ασθενούς.	Αντιδρούν σε ελλείψεις στο σύστημα υγείας που θέτουν σε κίνδυνο την ασφάλεια και τη φροντίδα του ασθενούς.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β:

ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Εκτίμηση ασθενών στο Τμήμα Επείγοντων Περιστατικών

Για την αρτιότερη εκπαίδευση στο ΤΕΠ απαιτούνται:

- α) Προοδευτική συμμετοχή στη διαχείριση των ασθενών, ανάλογη με τις αποκτηθείσες γνώσεις και εμπειρία
- β) Παρακολούθηση πιστοποιημένων σεμιναρίων που οργανώνουν εκπαιδευτικά κέντρα και η Εταιρία Παθολογίας σε συνεργασία με άλλους φορείς (Ιατρικοί Σύλλογοι κ.α.). Τα Σεμινάρια Επείγοντων έχουν ως σκοπό την πιστοποίηση της εκμάθησης των βασικών πρακτικών γνώσεων.

γ) Συμπλήρωση στο βιβλιάριο ειδικευόμενου συγκεκριμένου αριθμού περιστατικών και του τρόπου αντιμετώπισής τους (ως παρατηρητής, υπό επίβλεψη, χωρίς επίβλεψη).

Κατά την διάρκεια της εκπαίδευσης στο Τ.Ε.Π οι ειδικευόμενοι Παθολογίας πρέπει να μπορούν να αναγνωρίζουν α) ποιά περιστατικά μπορούν να διαχειρίζονται αυτοτελώς, β) ποιά χρήζουν συμβουλευτικής εξέτασης από ιατρό άλλης ειδικότητας και γ) ποια χρήζουν παραπομπής.

Στον παρακάτω πίνακα γίνεται ένας σχετικός με αυτή την κατάταξη διαχωρισμός των πιο συχνών καταστάσεων. Στην πρώτη ομάδα είναι υποχρεωτική η γνώση και η ολοκληρωμένη αντιμετώπιση ενώ στη δεύτερη είναι υποχρεωτική η αρχική διάγνωση και σωστή διαχείριση των ασθενών. Η αντιμετώπιση των περιστατικών της δεύτερης ομάδας εξαρτάται από την υπάρχουσα υλικοτεχνική υποδομή και υποστήριξη,

Επείγουσες Καταστάσεις	Πλήρης διάγνωση και αντιμετώπιση	Αρχική διάγνωση και αντιμετώπιση, έγκαιρη συμβουλευτική εξέταση από άλλη ειδικότητα ή παραπομπή
Οξείες αλλεργικές αντιδράσεις	Οξείες αλλεργικές αντιδράσεις συμπεριλαμβανομένης της αναφυλαξίας	
Οξεία στεφανιαία σύνδρομο		Οξύ στεφανιαίο σύνδρομο / έμφραγμα του μυοκαρδίου
Αρρυθμίες	Υπερκοιλιακή ταχυκαρδία	Κοιλιακή ταχυκαρδία
Κοιλιακό αορτικό ανεύρυσμα / διαχωρισμός		Επαπειλούμενη ρήξη ανευρύσματος κοιλιακής αορτής ή διαχωριστικό αορτικό
Αρθρίτιδα	Κρυσταλλογενείς αρθρίτιδες (ουρική και ψευδοουρική αρθρίτιδα)	Σηπτική αρθρίτιδα
Καρδιοπνευμονική ανακοπή	Καρδιοπνευμονική αναζωογόνηση	
Υπερτασική Κρίση		Υπερτασική κρίση
Μηνιγγίτιδα		Μηνιγγίτιδα
Σήψη	Σήψη	Ανάγκη συμβουλευτικής εξέτασης ή διακομιδής σε Μ.Ε.Θ., και παρεμβατικών χειρισμών (εγχείρηση, παροχέτευση)
Άλλες λοιμώξεις που απαιτούν επείγουσα θεραπεία	Πυελονεφρίτιδα (άνδρας: πιθανή ανάγκη παραπομπής σε ουρολόγο) Γαστρεντερίτιδα Πνευμονία Αυτόματη Βακτηριακή Περιτονίτιδα	Σηπτική αρθρίτιδα Ενδοκαρδίτιδα Χολαγγειίτιδα
Αιμορραγία Πεπτικού	Αιματέμεση Μέλαινες κενώσεις Αιματοχεσία	Ενδοσκοπική διάγνωση και αιμόσταση εφόσον υπάρχει η απαιτούμενη εκπαίδευση
Υπόταση και καταπληξία (Shock)	Υπογκαιμικό shock Shock από ανακατανομή (σήψη, αναφυλαξία) Οξεία επινεφριδική ανεπάρκεια (αδισσώνεια κρίση)	Καρδιογενές shock Αποφρακτικό shock (καρδιακός επιπωματισμός, πνευμονική εμβολή)
Εγκεφαλικό Επεισόδιο		Παροδικό Ισχαιμικό ΑΕΕ / Εγκεφαλικό Έμφρακτο
Σπασμοί		Επιληπτική κρίση
Συγκοπή	Νευροκαρδιογενής συγκοπή Ορθοστατική Συγκοπή Συγκοπή ούρησης ή αφόδευσης Συγκοπή λόγω φαρμακευτικής αγωγής Υπογλυκαιμία Πνευμονική Εμβολή Υπεραερισμός/Κρίση Πανικού Ψυχογενής Συγκοπή	Διαταραχές καρδιακού ρυθμού και αγωγιμότητας Έμφραγμα Μυοκαρδίου Περικαρδιακός επιπωματισμός Στένωση Αορτής Δυσλειτουργία Καρωτιδικού Κόλπου Ανεπάρκεια σπονδυλοβασικής Πνευμονική Υπέρταση

Νεφρική ανεπάρκεια	Οξεία νεφρική βλάβη (στάδιο 1 και 2)	Οξεία νεφρική βλάβη (στάδιο 3) Χρόνια Νεφρική Ανεπάρκεια (στάδιο 4 και 5) Φαρμακευτική δηλητηρίαση που χρήζει ειδική παρέμβαση
Σοβαρές διαταραχές οξεοβασικής ισορροπίας και ηλεκτρολυτών	Σοβαρές διαταραχές οξεοβασικής ισορροπίας και ηλεκτρολυτών	
Δρεπανοκυτταρική κρίση	Δρεπανοκυτταρική κρίση	
Διαβητική κετοξέωση και Υπερωσμωτική υπεργλυκαιμική κατάσταση	Υπεργλυκαιμία	Διαβητική Κετοξέωση και Υπερωσμωτική Υπεργλυκαιμική κατάσταση
Πνευμονική Εμβολή	Πνευμονική Εμβολή	Αποφρακτικό shock λόγω πνευμονικής εμβολής
Υποξυγοναιμία και οξεία αναπνευστική δυσχέρεια	Καρδιακή ανεπάρκεια Βρογχικό άσθμα Έξαρση ΧΑΠ Πνευμοθώρακας (υπό τάση)	Υποξυγοναιμία ή οξεία αναπνευστική ανεπάρκεια Πνευμοθώρακας
Λήθαργος (stupor) ή κώμα	Δηλητηρίαση από αλκοόλ ή χρήση ουσιών Υπογλυκαιμία Σήψη Μεταεπιληπτική Κατάσταση	Δηλητηρίαση που χρήζει ειδικής παρέμβασης (μηχανική υποστήριξη της αναπνοής, αιμοκάθαρση) Διαταραχές οξεοβασικής ισορροπίας και ηλεκτρολυτών Διαβητική κετοξέωση Υπερωσμωτική υπεργλυκαιμική κατάσταση Υποθυρεοειδισμός Ηπατική εγκεφαλοπάθεια Μηνιγγίτιδα Εγκεφαλίτιδα Επιληπτική Κρίση Αγγειακό Εγκεφαλικό Επεισόδιο Υπαραχνοειδής Αιμορραγία Υποσκληρίδιο Αιμάτωμα Θρόμβωση Φλεβικού Κόλπου Υπερκαπνία Τραύμα Ψυχιατρική διαταραχή
Οξύ Κοιλιακό Άλγος	Παγκρεατίτιδα Εκκολπωματίτιδα	Επιπλακείσα παγκρεατίτιδα Επιπλακείσα εκκολπωματίτιδα Περιτονίτιδα Ειλεός
Οξεία Ηπατική Ανεπάρκεια	Ηπατική Εγκεφαλοπάθεια	Οξεία ηπατική ανεπάρκεια
Οξεία Νεφρική Βλάβη	Οξεία Νεφρική Βλάβη (στάδιο 1 και 2)	Οξεία νεφρική βλάβη (στάδιο 3)
Συμπίεση Νωτιαίου Μυελού		Συμπίεση νωτιαίου μυελού
Υπερβολική δόση φαρμάκων ή επιπλοκές από λανθασμένη χρήση φαρμάκων	Κοινές δηλητηριάσεις Δηλητηρίαση από άγνωστη ουσία	Άπνοια Κώμα Shock Νεφρική Ανεπάρκεια Ηπατική Ανεπάρκεια Διαταραχές Καρδιακού Ρυθμού και Αγωγιμότητας Βλάβες από καυστικές ουσίες
Υποθερμία	Έκθεση στο ψύχος Ναρκωτικά, αλκοόλ, τοξίνες Φάρμακα Ενδοκρινολογικά αίτια	Σοβαρά εγκαύματα, τραύμα Υποθαλαμική υποθερμία Πανυποφυσισμός Σήψη
Υπερθερμία		Θυρεοτοξική κρίση
Άλλες καταστάσεις		Δήγματα εντόμων και ζώων Πνιγμός, παρ' ολίγον πνιγμός Δηλητηρίαση από μονοξείδιο του άνθρακα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ:

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΣΥΧΝΕΣ ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΝΟΣΟΛΟΓΙΚΕΣ ΟΝΤΟΤΗΤΕΣ

Ο Παθολόγος πρέπει να είναι ικανός να πραγματοποιήσει:

α) Αρχική αξιολόγηση του ενήλικα ασθενούς με συνήθη συμπτώματα αδιάγνωστων κλινικών καταστάσεων, διαφορική διάγνωση και μια αρχική εκτίμηση της πιθανής διάγνωσης.

β) Διάγνωση και διαχείριση των συχνότερων και σημαντικότερων κλινικών καταστάσεων της Παθολογίας και των συναφών ειδικοτήτων, όπως: χρόνια νοσήματα, ιδίως αυτά που προσβάλουν τους ηλικιωμένους, συχνές συννοσηρότητες των ασθενών που νοσηλεύονται από παθολόγους ή άλλους ειδικούς. Για την επίτευξη αυτών απαιτείται περαιτέρω εκπαίδευση των ειδικευόμενων της Παθολογίας στην Κλινικές ή στο Εξωτερικό Ιατρείο συναφών ειδικοτήτων και εξειδικεύσεων της Παθολογίας.

Στον πίνακα που ακολουθεί συνοψίζονται οι καταστάσεις ή τα συμπτώματα τα οποία οφείλει να γνωρίζει και να αντιμετωπίζει ο Παθολόγος πλήρως και αυτόνομα καθώς και οι καταστάσεις ή τα συμπτώματα για τις οποίες οφείλει να είναι ικανός να θέτει την αρχική διάγνωση και να προβαίνει στην αρχική αντιμετώπιση, ενώ στη συνέχεια τα αντιμετωπίζει με τη βοήθεια ιατρών άλλης ειδικότητας ή παραπέμπει τον ασθενή σε άλλη ειδικότητα.

Ασθενείς με γενικά, μη ειδικά συμπτώματα	Πλήρης διάγνωση και θεραπεία	Αρχική διάγνωση και αντιμετώπιση, συμβουλευτική από ειδικό ή παραπομπή
Οίδημα	Καρδιακή ανεπάρκεια Γενικευμένο οίδημα (υπολευκωματιναιμία) Φλεβική ανεπάρκεια Μεταθρομβωτικό σύνδρομο Οίδημα από φάρμακα Ιδιοπαθές ή κυκλικό οίδημα Αγγειοοίδημα	Θρόμβωση άνω άκρου Πνευμονική υπέρταση Κίρρωση ή ηπατική ανεπάρκεια Σύνδρομο άνω ή κάτω κοίλης φλέβας Νεφρωσικό σύνδρομο Συμπίεστική περικαρδίτιδα Εντεροπάθεια με απώλεια πρωτεϊνών Λεμφοίδημα
Πυρετός	Λοιμώξεις ανώτερου και κατώτερου αναπνευστικού Λοίμωξη ουροποιητικού σε γυναίκα Γαστρεντερίτιδα Λοίμωξη δέρματος Απόστημα Λοίμωξη μαλακών μορίων Νοσοκομειακή λοίμωξη Εκκολπωματίτιδα Πυρετός σε ταξιδιώτη Ιογενής λοίμωξη	Σηπτικό Shock Λοίμωξη ουροποιητικού σε άνδρα Λοίμωξη κεντρικού νευρικού συστήματος Σπονδυλίτιδα Επιγλωτίτιδα, φαρυγγο-αμυγδαλίτιδα, επιπλεγμένη ρινοκολπίτιδα Οστεομυελίτιδα Αρθρίτιδα Πυρετός σε ταξιδιώτες, συμπεριλαμβανομένων ελονοσιών, δάγκειου, Ebola Χολαγγειίτιδα
	Πυρετός αγνώστου αιτιολογίας	Λοίμωξη παγκρεατικής νέκρωσης Απόστημα Ενδοκαρδίτιδα Λοίμωξη ενδαγγειακών και εμφυτεύσιμων καρδιακών συσκευών Λοίμωξη προσθετικής άρθρωσης Φυματίωση Πυρετός σε συστηματική νόσο Πυρετός σε ανοσοκατεσταλμένο ασθενή Σύνδρομο περιοδικού πυρετού Παρανεοπλασματικό σύνδρομο
Απώλεια σωματικού βάρους	Μειωμένη πρόσληψη θερμίδων Σχετιζόμενη με φάρμακα Αυξημένη ενεργειακή δαπάνη Υπερθυρεοειδισμός / θυρεοτοξίκωση	Κακοήθεις νεοπλασίες Φλεγμονώδης νόσος του εντέρου Δυσαιμορροφία: παγκρεατική ανεπάρκεια, κοιλιοκάκη Καρδιακή καχεξία Πνευμονική καχεξία Χρόνια νεφρική νόσος Ενδοκρινική νόσος Νευρολογικές παθήσεις Ψυχιατρικές και διατροφικές διαταραχές Λοιμώξεις (ιοί, βακτήρια, μύκητες, παράσιτα) Συστηματικά νοσήματα

Αύξηση σωματικού βάρους	Παχυσαρκία Υποθυρεοειδισμός Σχετιζόμενη με φάρμακα	Νόσος και σύνδρομο Cushing Σύνδρομο πολυκυστικών ωοθηκών Ενδοκρινική νόσος Νευρολο-ψυχιατρικά προβλήματα
Κόπωση - καταβολή	Σύνδρομο χρόνιας κόπωσης Σχετιζόμενη με φαρμακευτική αγωγή Μεταλοιμώδεις σύνδρομο κόπωσης	Ψυχιατρικές διαταραχές Σύνδρομο υπνικής άπνοιας, διαταραχές ύπνου Συστηματικά νοσήματα
Πολυουρία	Ωσμωτική διούρηση Σχετιζόμενη με φάρμακα (π.χ. μανιτόλη, λίθιο) Πολυουρική φάση μετά από οξεία νεφρική βλάβη	Κεντρικός άποιος διαβήτης Νεφρογενής άποιος διαβήτης
Κνησμός	Κνίδωση Φαρμακευτικής αιτιολογίας Λοιμώδεις νόσημα	Ηπατικά νοσήματα Νεφρική ανεπάρκεια Κύηση Αιματολογικές νόσοι Παρανεοπλασματικό σύνδρομο Αυτοάνοσο νόσημα Μεταβολικές διαταραχές Ψυχιατρικές διαταραχές
Συμπτώματα χωρίς οργανική νόσο	Διαταραχή της σωματοποίησης Λειτουργικές διαταραχές	
Θωρακικό άλγος	Πνευμονία Πνευμονική εμβολή Πλευρίτιδα Μεσοπλευρία νευραλγία Σύνδρομο Tietze / Νόσος Borjholm / πλευροχονδρίτιδα Γαστροοισοφαγική παλινδρομική νόσος Κάταγμα πλευρών	Στηθάγχη / οξύ στεφανιαίο σύνδρομο Περικαρδίτιδα / μυοκαρδίτιδα Διαχωριστικό ανεύρυσμα θωρακικής αορτής Πνευμοθώρακας Μεθερπητική νευραλγία Κακοήθης νεοπλασία
Κοιλιακό άλγος	Δυσπεψία Σύνδρομο ευερέθιστου εντέρου Κυστίτιδα Πυελονεφρίτιδα σε γυναίκα Νοσήματα κοιλιακού τοιχώματος Γαστρεντερίτιδα Εντεροκολίτιδα Πεπτικό έλκος Παγκρεατίτιδα Εκκολπωματίτιδα Πορφυρία Οικογενής μεσογειακός πυρετός	Χολοκυστίτιδα Ηπατίτιδα, ηπατικό απόστημα Χρόνια παγκρεατίτιδα Σκωληκοειδίτιδα Εκκολπωματίτιδα με επιπλοκές Πυελική φλεγμονώδης νόσος Περιτονίτιδα Περιτονίτιδα της CAPD Εντερική απόφραξη Οξεία και χρόνια μεσεντερική Ισχαμία Κοιλιακή μάζα Φλεγμονώδης νόσος του εντέρου Μετεγχειρητική επιπλοκή Οξεία χειρουργική κοιλία Περιτοναϊκή καρκινωμάτωση Επίκτητη ανεπάρκεια αναστολέα της εστεράσης του C1
Κεφαλαλγία	Κεφαλαλγία	

Οξεία οσφυαλγία	Μηχανική Οσφυαλγία Σπονδυλαρθρίτιδα Ισχιαλγία	Οστικές μεταστάσεις Σπονδυλοδισκίτιδα Μυέλωμα Ριζιτικός πόνος και ριζοπάθεια
Πόνος και οίδημα άκρου	Εν τω βάθει φλεβική θρόμβωση Θρομβοφλεβίτιδα	Λευκή και κυανή επώδυνος φλεγμονή
Σύνδρομο χρόνιου πόνου	Ινομυαλγία	Σύνδρομο σύνθετου περιοχικού πόνου
Συμπτώματα ή προβλήματα από συγκεκριμένα συστήματα ή όργανα		
Καρδιαγγειακό	Κολπική μαρμαρυγή Κοινές καρδιακές αρρυθμίες Ιδιοπαθής αρτηριακή υπέρταση Δευτεροπαθής αρτηριακή υπέρταση οφειλόμενη σε φάρμακα ή άλλες χημικές ουσίες (αντισυλληπτικά δισκία, αλκοόλ, ενοξολόνη) Υπέρταση και χρόνια νεφρική νόσος (στάδιο 1-3) Πρωτογενής και δευτερογενής πρόληψη Σταθερή στηθάγχη Καρδιακή Ανεπάρκεια	Υπερτασική κρίση Στένωση αορτής Ενδοκρινική υπέρταση Στένωση νεφρικής αρτηρίας Σύνδρομο υπνικής άπνοιας Υπέρταση και χρόνια νεφρική νόσος (στάδια 4 και 5) Εγκυμοσύνη Νευρολογικές Διαταραχές
Αναπνευστικό	Πνευμονία Πνευμονική εμβολή Υπεραερισμός Αλλεργική ρινίτιδα Άσθμα Χρόνια αποφρακτική πνευμονοπάθεια	Αδιευκρινίστου αιτιολογίας δύσπνοια Συριγμός / απόφραξη ανώτερου αεραγωγού Πνευμοθώρακας Πνευμονική υπέρταση Διάμεση πνευμονοπάθεια Καρκίνος πνεύμονα Υπεζωκοτική συλλογή Καρδιακή ανεπάρκεια Έμφραγμα μυοκαρδίου Περικαρδίτιδα Διαταραχές του θωρακικού κλωβού Δηλητηρίαση από μονοξειδίο του άνθρακα
Γαστρεντερικό	Λειτουργική δυσπεψία Γαστρο-οισοφαγική παλινδρομική νόσος Πεπτικό έλκος Φαρμακευτικές επιπλοκές Λόξιγκας Γαστρεντερίτιδα Στεατόρροια Ωσμωτική ή εκκριτική διάρροια Παράδοση διάρροια Δυσκοιλιότητα	Απόφραξη οισοφάγου λόγω όγκου Αχалаσία οισοφάγου Διαταραχές της κινητικότητας Αυξημένη ενδοκράνια πίεση Καλοήθης παροξυσμικός ίλιγγος θέσης και Νόσος του Meniere Εντερική απόφραξη Καρκίνωμα ή πολύποδας παχέος εντέρου Εντερική ισχαιμία Δυσαπορρόφηση Σύνδρομο βραχέος εντέρου Ενδοκρινικές διαταραχές
Ήπαρ	Τοξική ή προκαλούμενη από φάρμακα ηπατική βλάβη Αιμοχρωμάτωση Αλκοολικό και μη αλκοολικό λιπώδες ήπαρ και στεατοηπατίτιδα Χρόνια ηπατική νόσος (Κίρρωση) Μεταστατική νόσος του ήπατος	Ίκτερος Κληρονομική υπερχοληρυθριναιμία Ιογενής ηπατίτιδα Αυτοάνοση ηπατίτιδα Επιπλοκές χρόνιας ηπατικής νόσου Αιμολυτικός ίκτερος Οξεία ηπατική ανεπάρκεια Λυσοσωματικά νοσήματα και άλλες θησαυριστώσεις του ήπατος Διηθητική νόσος του ήπατος

Αιματολογικό	Αναιμία χρόνιας νόσου Αναιμία από έλλειψη τροφικού παράγοντα Παγκυτταροπενία από φάρμακα ή λοίμωξης Αιμορραγία ως επιπλοκή φαρμάκων (αντιαιμοπεταλιακά, από του στόματος αντιπηκτικά) Αντιπηκτική αγωγή γεφύρωσης	Νοσήματα του μυελού των οστών Χρόνια απώλεια αίματος από το πεπτικό Μητρορραγία Αναιμία χρόνιας νεφρικής νόσου Αιμοσφαιρινοπάθεια Αιμολυτική αναιμία (αυτοάνοση) Θρόμβωση μεσεντερίου αρτηρίας ή φλέβας Θρόμβωση νεφρικής φλέβας Θρόμβωση πυλαίας φλέβας Θρομβοπενία ή θρομβασθένεια Θρομβοκυττάρωση Κληρονομική ή επίκτητη διαταραχή της πήξης Διαταραχές της αιμόστασης σχετιζόμενες με κακοήθεια ή αυτοάνοσο νόσημα Διάχυτη ενδοαγγειακή πήξη
Λεμφικό Σύστημα	Λοίμωξη από τον ιό Epstein-Barr Λοίμωξη από Κυτταρομεγαλοϊό Λοίμωξη από Bartonella henselae Τοξοπλάσμωση Σαρκοείδωση	Λοίμωξη από HIV Φυματίωση Λοιμώδης λεμφαδενίτιδα Σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα Νόσος Goucher Μεταστάσεις Λεμφοϋπερπλαστικές διαταραχές Νόσος του Kikuchi
Κακοήθη νοσήματα	Συνήθεις καρκίνοι	Αιματολογικά κακοήθη νοσήματα Επιπλοκές νεοπλασματικών νοσημάτων
Διαταραχές ηλεκτρολυτών και οξεοβασικής ισορροπίας	Υπερκαλιαιμία και υποκαλιαιμία Υπερνατρία και υπονατρία Μεταβολική οξέωση και αλκάλωση Αναπνευστική οξέωση και αλκάλωση Συνδυασμός αναπνευστικών και μεταβολικών διαταραχών οξεοβασικής ισορροπίας Υπερασβεστιαμία και υπασβεστιαμία Υπερφωσφαταιμία και υποφωσφαταιμία Υπερμαγνησισαμία και υπομαγνησισαμία	Διαταραχές που χρήζουν εξωσωματικής κάθαρσης (π.χ. αιμοδιύλυση) Οξεία και χρόνια ηπατική ανεπάρκεια
Νεφροί	Μικρολευκωμινουρία Πρωτεϊνουρία Αιματοουρία Προνεφρική αζωθαιμία και οξεία νεφρική βλάβη (στάδιο 1 και 2) Χρόνια νεφρική νόσος (στάδιο 1-3) Λοιμώξεις (κυστίτιδα, πυελονεφρίτιδα) Συμπτώματα λοίμωξης κατωτέρου ουροποιητικού (LUTS)	Νεφρωσικό σύνδρομο Σπειραματονεφρίτιδα Παραπρωτεΐναιμιές, αμυλοείδωση Κληρονομικές νεφροπάθειες Διάμεση νεφροπάθεια από φάρμακα Οξεία νεφρική βλάβη (στάδιο 3) Χρόνια νεφρική νόσος (στάδια 4 και 5) Μεταμοσχευμένος νεφρός Αυτοσωματική επικρατούσα πολυκυστική νόσος των νεφρών (ADPKD) Νεφρικό έμφρακτο Θρομβωτική θρομβοπενική πορφύρα / αιμολυτικό-ουραιμικό σύνδρομο Κακοήθη νοσήματα Νεφρολιθίαση Αποφρακτική ουροπάθεια Νέκρωση νεφρικών θηλών

Μυοσκελετικό	<p>Ουρική και ψευδοουρική αρθρίτιδα Ινομυαλγία Σύνδρομο Sicca Ρευματική πολυμυαλγία και σύνδρομο RS3PE Γιγαντοκυτταρική αρτηρίτιδα Νόσος του Lyme Αντιδραστική μεταλοιδώδης αρθρίτιδα (μετά από σεξουαλικά μεταδιδόμενο νόσημα ή στρεπτοκοκκική λοίμωξη) Αρθρίτιδα από παρβοϊό B19 Γονοκοκκική αρθρίτιδα. Οστεοαρθρίτιδα Τοπικά και περιαρθρικά επώδυνα σύνδρομα (θυλακίτιδα, τενοντίτιδα)</p>	<p>Σηπτική αρθρίτιδα Ρευματοειδής αρθρίτιδα Συστηματικός ερυθρεμάτης λύκος Συστηματικό σκληρόδερμα Αγγειίτιδα μικρών αγγείων (κοκκιωμάτωση με πολυαγγειίτιδα, μικροσκοπική πολυαγγειίτιδα, σύνδρομο Churg-Strauss) Οζώδης πολυαρθρίτιδα Ψωριασική αρθρίτιδα Αγκυλοποιητική σπονδυλίτιδα Αμυλοείδωση Παρανεοπλασματικά σύνδρομα Αρθροπάθεια Charcot Αίμαρθρος</p>
Νευρικό Σύστημα	<p>Παραλήρημα Στερεοτικό σύνδρομο από αλκοόλ ή ναρκωτικά Ηπατική εγκεφαλοπάθεια Υπογλυκαιμία Υποξία Υπερκαπνία Διαταραχή από φάρμακα</p>	<p>Λοίμωξη κεντρικού νευρικού συστήματος Εγκεφαλική αγγειίτιδα Αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο, υπαραχνοειδής αιμορραγία, εγκεφαλική θρόμβωση φλεβώδους κόλπου Υπερτασική εγκεφαλοπάθεια Σύνδρομο της αναστρέψιμης οπίσθιας εγκεφαλοπάθειας (PRES) Όγκος εγκεφάλου Επιληψία Ενδοκρινικά νοσήματα Ψυχιατρικές διαταραχές</p>
Δέρμα		<p>Κακοήθεις δερματικές παθήσεις Πομφυλογώδεις δερματοπάθειες Υπερτρίχωση και αλωπεκία Πολύμορφο ερύθημα, σύνδρομο Stevens-Johnson, τοξική επιδερμική νεκρόλυση Κνίδωση Απευαισθητοποίηση σε φαρμακευτικές αλλεργίες Αγγειίτιδα και αυτοάνοσα νοσήματα Σαρκοείδωση Αρτηριακές και φλεβικές νόσοι</p>
Σακχαρώδης Διαβήτης και Ενδοκρινείς	<p>Διαβήτης τύπου 1 και 2 Διαχείριση ασθενούς με αυξημένο καρδιαγγειακό κίνδυνο Διαβητική νευροπάθεια Διαβητική νεφροπάθεια (στάδιο 1-3) Περιεγχειρητική φροντίδα διαβητικού ασθενούς Δυσλιπιδαιμία Υποθυρεοειδισμός και υπερθυρεοειδισμός Καλοήθης όζος του θυρεοειδούς Βρογχοκήλη Θυρεοειδίτιδα Παχυσαρκία Πρωτοπαθής και δευτεροπαθής οστεοπόρωση Υπερτρίχωση (ιδιοπαθής, φαρμακευτική) Γυναικομαστία (εφηβείας, ψευδογυναικομαστία, φαρμακευτικής αιτιολογίας) Γαλακτόρροια (κύησης, προκαλούμενη από φάρμακα, μηχανική)</p>	<p>Σύνδρομο πολυκυστικής ωοθήκης Θεραπεία ΣΔ με αντλία ινσουλίνης Διαβητική νεφροπάθεια - χρόνια νεφρική νόσος (στάδιο 4 και 5) Νεφρωσικό Σύνδρομο στο ΣΔ Διαβήτης Κύησης Διαβητικό πόδι Μάζα θυρεοειδούς Νοσήματα της υπόφυσης Φαιοχρωμοκύττωμα και παρααγγλιώματα Νόσος Cushing Νόσο Addison Υπερτρίχωση (ορμονική) Γυναικομαστία (ορμονική) Γαλακτόρροια (προλακτινίωμα)</p>

Παθολογικά προβλήματα κατά την κύηση	Φυσιολογικές αλλαγές κατά την κύηση Χρόνια υπέρταση Διαβήτης κύησης Διαταραχή ανοχής γλυκόζης Φλεβική θρομβοεμβολική νόσος Προϋπάρχων υποθυρεοειδισμός Θυρεοειδίτιδα μετά από τον τοκετό Φάρμακα κατά την κύηση	Υπέρτασης κύησης, προεκλαμψία και εκλαμψία Σύνδρομο HELLP (αιμόλυση, αυξημένα ηπατικά ένζυμα, θρομβοπενία) Νεφρική νόσος κατά την κύηση Υπερθυρεοειδισμός κατά την κύηση Σύνδρομο Sheehan, άποιος διαβήτης, αδένωμα υπόφυσης Σύνδρομο υπερδιέγερσης ωοθηκών Περιγεννητική μυοκαρδιοπάθεια
Διάφορα παθολογικά προβλήματα	Κλινικές καταστάσεις με πολυσυστηματικά κλινικά χαρακτηριστικά Προβλήματα σε ειδικές ομάδες ασθενών, π.χ. μετανάστες Συχνά κληρονομικά νοσήματα Μετεγχειρητικά προβλήματα Ενδοοικογενειακή βία	
Γυναικολογικά προβλήματα		Μάζα μαστού Πυελικό άλγος Κολπική αιμορραγία Αμηνόρροια Γαλακτόρροια Κολπικές εκκρίσεις
Ανδρολογικά προβλήματα		Συμπτώματα λοίμωξης κατώτερου ουροποιητικού (LUTS) Στυτική δυσλειτουργία
Γηριατρικά προβλήματα		Διαταραχές της κινητικότητας Απώλεια μνήμης (προοδευτική) Διαταραχή της νοητικής κατάστασης Παραλήρημα Ακράτεια ούρων Απώλεια βάρους, αδυναμία, σαρκοπενία Κακομεταχείριση ή παραμέληση
Ασθενείς με εξάρτηση από ουσίες	Εξάρτηση από αλκοόλ, νικοτίνη και/ή ναρκωτικά Σύνδρομο στέρησης από αλκοόλ και/ή ναρκωτικά	Εξάρτηση από ουσίες
Παρηγορητική Ιατρική και φροντίδα στο τέλος της ζωής	Ανακούφιση συμπτωμάτων (πόνος, παραλήρημα, δύσπνοια, ναυτία, διάρροια, βήχας) Διατροφή Καχεξία Ανησυχία - διέγερση	
Τυχαία ευρήματα σε απεικονιστικές εξετάσεις	Συμπαγής μάζα ή κύστη σε όργανο Ηπατομεγαλία, σπληνομεγαλία Κάταγμα σπονδυλικής στήλης, οστικές βλάβες Μη αναμενόμενη φλεβική θρομβοεμβολή	Τυχαίωμα υπόφυσης, σύνδρομο κενού τουρκικού επιπέου Όγκος επινεφριδίων Μεταστάσεις

Παθολογικά εργαστηριακά ευρήματα	Αυξημένη ταχύτητα καθίζησης ερυθροκυττάρων (ΤΚΕ), C-αντιδρώσα πρωτεΐνη (CRP) Διαταραχές ηπατικής βιοχημείας Διαταραχές ηλεκτρολυτών ή οξεοβασικής Ισορροπίας Παραπρωτεΐναιμία Αυξημένη φερριτίνη και / ή κορεσμός σιδήρου Αναιμία Πολυκυτταραιμία Λευκοκυττάρωση, Λευκοπενία, διαταραχές λευκών αιμοσφαιρίων Θρομβοκυττάρωση, θρομβοπενία Δυσλιπιδαιμία Αυξημένη κρεατινίνη ορού, παθολογικά ευρήματα από τη γενική ούρων Διαταραχές της πήξης Παθολογικές δοκιμασίες θυρεοειδούς	
Ψυχιατρικά προβλήματα	Άγχος Κατάθλιψη Κρίση πανικού Μανία Σχιζοφρένεια	

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ
ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΑΛΛΕΣ
ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΕΙ Ο ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ

Συνήθεις κλινικές εκδηλώσεις ή συμπτώματα από άλλες ειδικότητες που συχνά αντιμετωπίζει αρχικά ο Παθολόγος και χρήζουν συνήθως παραπομπής σε ειδικό η αναζήτησης συμβουλής από ειδικό πρέπει να αποτελούν αντικείμενο μαθημάτων στην Κλινική και να καταγράφονται στο βιβλιάριο ειδικευομένων. Σε αυτές περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:

Νοσήματα ωτός, ρινοφάρυγγα	Νοσήματα οφθαλμού	Νευρολογικά νοσήματα
Ρινορραγία Βρόγχος φωνής Παρωτίτιδα Ιγμορίτιδα Γλωσσίτιδα Αμυγδαλίτιδα Φαρυγγίτιδα Πλαγιοφαρυγγικό και οπισθοφαρυγγικό απόστημα Ίλιγγος Μέση ωτίτιδα Εξωτερική ωτίτιδα Μαστοειδίτιδα Συγγενής διαταραχή Όγκος σιελογόνων αδένων Λεμφαδενοπάθεια	Ραγοειδίτιδα Σκληρίτιδα Επισκληρίτιδα Επιπεφυκίτιδα Οφθαλμικός πόνος Σύνδρομο Sicca Εξόφθαλμος Διαταραχές Όρασης Ερυθρότητα οφθαλμού Καταρράκτης	Μονονευρίτιδα, πολυνευροπάθεια, ριζοπάθεια Σύνδρομο καρπιαίου σωλήνα Παραπληγία Κεφαλαλγία Σύνδρομο Guillain-Barré Σπασμοί / επιληπτικές κρίσεις Νόσος Parkinson Σκλήρυνση κατά πλάκα Μυοπάθεια ή μυοσίτιδα Παράλυση του Bell Ίλιγγος Διαταραχές ύπνου Μυική αδυναμία και παράλυση Διαταραχή αισθητικότητας (παραίσθησια και αιμωδίες) Κρανιοεγκεφαλική κάκωση Οπτικές διαταραχές (διπλωπία, ελλείματα οπτικού πεδίου, μειωμένη οπτική οξύτητα) Διαταραχές ομιλίας

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε

ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΧΕΙΡΙΣΜΟΙ

Ιατρικές πράξεις και χειρισμοί που διενεργούνται από τους Παθολόγους στις περισσότερες από το 50% των χωρών της Ευρώπης, σύμφωνα με σχετική διερεύνηση της εξάσκησης της Παθολογίας στην Ευρώπη, χαρακτηρίζονται ως υποχρεωτικές στο πλαίσιο της εκπαίδευσης για λήψη της ειδικότητας της Παθολογίας, ενώ οι υπόλοιπες χαρακτηρίζονται ως προαιρετικές ή δυνάμενες να εκτελεστούν από Παθολόγο.

Υπάρχουν πράξεις και χειρισμοί που πρέπει όλοι οι ειδικευόμενοι παθολόγοι να είναι ικανοί να εκτελούν κατά την ολοκλήρωση της εκπαίδευσής τους. Άλλες πράξεις ή χειρισμοί θεωρούνται ως προαιρετικές και μπορούν να εκτελούνται από Παθολόγους ανάλογα με το πεδίο εφαρμογής της πρακτικής τους ή το περιβάλλον στο οποίο εργάζονται. Η ανάγκη εκμάθησης αυτών θα εξαρτηθεί από το προσωπικό ενδιαφέρον του ειδικευόμενου, την περιοχή όπου εργάζεται, και τη διαθεσιμότητα άλλων γιατρών που τις πραγματοποιούν και μπορούν να τις διδάξουν.

Πολλές πράξεις μπορεί να γίνονται είτε από παθολόγους είτε από ιατρούς συναφών ειδικοτήτων της Παθολογίας, αλλά καθοριστικός παράγοντας για αυτό είναι η εκπαίδευση, η εμπειρία και η ικανότητα του ιατρού να τις εκτελέσει. Για όλους τους τύπους των ιατρικών πράξεων, η εκτέλεση τους προϋποθέτει τη γνώση και την κατανόηση των ενδείξεων και αντενδείξεων, της μεθόδου προετοιμασίας των ασθενών, της τεχνικής της αντισηψίας, της απαιτούμενης αναλγησίας, της αναγνώρισης και αντιμετώπισης των επιπλοκών, και της σωστής τεχνικής διαχείρισης των λαμβανόμενων δειγμάτων για διαγνωστικές εξετάσεις.

Υπάρχει επίσης ένα ευρύ φάσμα ιατρικών πράξεων και χειρισμών που δεν διενεργούν οι Παθολόγοι, αλλά για τις οποίες πρέπει να γνωρίζουν τις ενδείξεις, τις αντενδείξεις, τις επιπλοκές και τη διαχείριση του ασθενούς που έχει υποβληθεί σ' αυτές.

Για όλες τις ιατρικές πράξεις ή χειρισμούς που διεξάγονται από τους ειδικευόμενους της Παθολογίας απαιτείται η κατάλληλη εποπτεία από έμπειρο ιατρό (συνήθως ειδικό ιατρό) με την αντίστοιχη εκπαίδευση και εμπειρία.

Απαιτούμενα σεμινάρια	Κλινική Εμπειρία
Δύο σεμινάρια διαδερμικών δεξιοτήτων με βελόνα Δύο σεμινάρια για μη επεμβατικές διαγνωστικές πράξεις Ένα σεμινάριο για υπερηχογράφημα	Ικανός αριθμός ιατρικών πράξεων. Ικανός αριθμός ιατρικών πράξεων. θα εκπαιδευτεί στην υπερηχογραφική αναγνώριση <ul style="list-style-type: none"> • Επίσχεσης ούρων • Νεφρολιθίασης • Υδρονέφρωσης • Σπληνομεγαλίας • Ηπατομεγαλίας • Ανευρύσματος κοιλιακής αορτής • Χολολιθίασης και χολοκυστίτιδας • Ασκιτικού υγρού • Εν τω βάθει φλεβικής θρόμβωσης • Περικαρδιακής συλλογής • Αναγνώριση παθολογικών διαστάσεων καρδιάς, αορτικής ρίζας και αορτικού τόξου.
Ένα σεμινάριο καρδιοπνευμονικής αναζωογόνησης (ΚΑΡΠΑ)	

	Υποχρεωτικές Πράξεις	Προαιρετικές Πράξεις
Διαδερμικές δια βελόνας δεξιότητες και εκτέλεση διαδερμικών τεχνικών (υπό υπερηχογραφική καθοδήγηση, εφόσον είναι διαθέσιμη ή απαραίτητη)	Φλεβοκέντηση Αρτηριακή παρακέντηση Τοποθέτηση περιφερικού φλεβικού καθετήρα Παρακέντηση και αφαίρεση ασκιτικού υγρού Παρακέντηση υπεζωκοτικής συλλογής Οσφυονωτιαία παρακέντηση Απλά χειρουργικά ράμματα Διαδερμική, υποδόρια και ενδομυϊκή ένεση	Τοποθέτηση κεντρικού φλεβικού καθετήρα Τοποθέτηση αρτηριακού καθετήρα Τοποθέτηση καθετήρα πνευμονικής αρτηρίας Διάνοιξη και παροχέτευση αποστήματος Αρθροκέντηση Ενδοαρθρική ένεση και ένεση σε παρααρθρικές περιοχές (π.χ. σε τένοντα ή θύλακο) Βιοψία δέρματος Αναρρόφηση και βιοψία μυελού των οστών

Δεξιότητες και τεχνικές σχετιζόμενες με εισαγωγή καθετήρων διαμέσου ανατομικών στομιών	Τοποθέτηση ρινογαστρικού σωλήνα και καθετήρα ουροδόχου κύστης (άνδρες και γυναίκες)	Ενδοσκοπήσεις Διασωλήνωση της τραχείας
Μη επεμβατικές διαγνωστικές εξετάσεις	Πλήρης γηριατρική αξιολόγηση Διενέργεια και εκτίμηση ΗΚΓ Δοκιμασία κόπωσης σε κυλιόμενο τάπητα Σπιρομέτρηση Μακράς διάρκειας (24 ωρών) παρακολούθηση και καταγραφή (monitoring) ΗΚΓ Μακράς διάρκειας περιπατητική καταγραφή αρτηριακής πίεσης Σφυροβραχιόνιος δείκτης Υπερηχογράφημα παρά την κλίνη του ασθενούς με φορητό υπερηχογράφο	Δοκιμασίες ανάκλισης Εξειδικευμένο υπερηχογράφημα, π.χ. υπερηχοκαρδιογράφημα
Δεξιότητες αναζωογόνησης	Καρδιοπνευμονική αναζωογόνηση	Επείγουσα διασωλήνωση της τραχείας Επεμβατικός μηχανικός αερισμός Μη επεμβατικός αερισμός

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤ.
ΕΙΔΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ

Οι γνώσεις και δεξιότητες σε διάφορα σημαντικά θέματα αποτελούν θεμελιώδη χαρακτηριστικά της Παθολογίας. Ο ειδικευόμενος πρέπει να γνωρίζει τα θέματα που αναφέρονται παρακάτω προκειμένου να παρέχει ολοκληρωμένη προσέγγιση. Η εκπαίδευση θα πραγματοποιείται μέσω εκπαιδευτικών μαθημάτων κατά την διάρκεια της ειδικότητας και θα συμπεριλαμβάνονται στην εξεταστέα ύλη.

	Αυτόνομη διάγνωση και θεραπεία	Αρχική Διάγνωση και αντιμετώπιση, συμβουλευτική από ειδικό ή παραπομπή
Κλινική Φαρμακολογία	Βασικές αρχές φαρμακολογίας Διάρκεια θεραπείας Φαρμακευτικές αλληλεπιδράσεις (συμπεριλαμβανομένων και των εναλλακτικών φαρμάκων (π.χ. φυτικά φάρμακα) Συχνές αλληλεπιδράσεις φαρμάκου - ασθένειας Επίδραση της ηλικίας στη χρήση των φαρμάκων και στην ασφάλεια των ασθενών, προβλήματα πολυφαρμακίας Φαρμακευτικές αλλεργίες.	
Ιατρική μεταγγίσεων	Ενδείξεις μετάγγισης συμπτωκωμένων ερυθρών Μετάγγιση αιμοπεταλίων Επιπλοκές μεταγγίσεων: πυρετός, οξεία πνευμονική βλάβη σχετιζόμενη με μετάγγιση, αλλεργική αντίδραση, αιμόλυση Λοιμώξεις σχετιζόμενες με μεταγγίσεις	Μαζική μετάγγιση αίματος Λευκαφαίρεση
Προληπτική Ιατρική	Όλοι οι Παθολόγοι πρέπει να γνωρίζουν τις αρχές του προληπτικού ελέγχου και της προληπτικής φροντίδας των ενηλίκων	
	Υποστήριξη και προτροπή για υγιεινό τρόπο ζωής Συστάσεις ελέγχου για καρκίνο Συστάσεις ελέγχου για άλλες ασθένειες (π.χ. οστεοπόρωση) Εμβολιασμός Φαρμακολογικά μέσα πρόληψης (π.χ., ασπιρίνη, ασβέστιο) Έλεγχος για κοινά προβλήματα ηλικιωμένων (π.χ. γνωστική διαταραχή, κατάθλιψη, κίνδυνος πτώσης και αστάθεια στη βάδιση, ακράτεια) Θρομβοπροφύλαξη Πρόληψη λοιμώξεων Αντιβιοτική προφύλαξη (χημειοπροφύλαξη) και εποπτεία	

<p>Ερμηνεία εργαστηριακών και απεικονιστικών εξετάσεων Όλοι οι Παθολόγοι θα πρέπει να είναι ικανοί να ερμηνεύσουν κλινικές και εργαστηριακές δοκιμασίες καθώς και απεικονιστικές εξετάσεις που διενεργούνται στο πλαίσιο της διαγνωστικής αξιολόγησης και διαχείρισης ασθενών με αδιαφοροποίητα νοσήματα ή διάφορες παθολογικές καταστάσεις</p>		
	Αυτόνομη διάγνωση και θεραπεία	Αρχική Διάγνωση και αντιμετώπιση, συμβουλευτική από ειδικό ή παραπομπή
Κλινική Στατιστική	Βασικές αρχές πιθανοτήτων, καταλληλότητα δοκιμασίας, χαρακτηριστικά, ακρίβεια και αξιοπιστία	
Συνήθεις εργαστηριακές εξετάσεις	<p>Γενική αίματος Έλεγχος πήξης Αιμολυτικός έλεγχος Ανίχνευση δ-διμερών (D-dimer test) Επίχρισμα περιφερικού αίματος Βιοχημικές εξετάσεις αίματος (ηλεκτρολύτες, κρεατινίνη, δοκιμασίες ηπατικής λειτουργίας, γλυκόζη, ασβέστιο, κ.ά.) Καρδιακοί βιοδείκτες και καρδιακή τροπονίνη Κρετινική κινάση Αμυλάση Δείκτες φλεγμονής (C-αντιδρώσα πρωτεΐνη, ΤΚΕ) Ηλεκτροφόρηση λευκωμάτων ορού, ανίχνευση ελαφρών αλύσεων ανοσοσφαιρίνης Ανάλυση και μικροσκοπική εξέταση ούρων Εξέταση κοπράνων για παγκρεατική ελαστάση, καλπροτεκτίνη, αιμοσφαιρίνη</p>	
Ανάλυση σωματικών υγρών	Ούρων, πλευριτικού υγρού, ασκίτικού υγρού, αρθρικού υγρού, εγκεφαλονωτιαίου υγρού.	
Εκτίμηση απεικονιστικών εξετάσεων	<p>Ακτινογραφία θώρακα Υπερηχογράφημα Αξονική τομογραφία Μαγνητική τομογραφία PET scan Ακτινογραφίες αρθρώσεων Σπινθηρογράφημα οστών Μέτρηση οστικής πυκνότητας Σπινθηρογράφημα σε παθήσεις ενδοκρινών αδένων Σπινθηρογράφημα αερισμού αιμάτωσης</p>	
Μικροβιολογικές δοκιμασίες	<p>Αίμα, πτύελα, ούρα ή κόπρανα για μικροσκοπική εξέταση, PCR, καλλιέργεια και αντιβιογράμμα Διαδικασίες ανίχνευσης <i>Helicobacter pylori</i> Ορολογικός έλεγχος ιογενούς ηπατίτιδας Διαγνωστικός έλεγχος HIV λοίμωξης</p>	
Ενδοκρινολογικές δοκιμασίες	<p>Δοκιμασία Synacten Δοκιμασία καταστολής με δεξαμεθαζόνη Δοκιμασία ανοχής γλυκόζης Θυρεοειδικές εξετάσεις Γλυκοζιλιωμένη αιμοσφαιρίνη Λιπιδαιμικός έλεγχος Μετανεφρίνες και κατεχολαμίνες πλάσματος και ούρων Ορμόνες του φύλου: FSH, LH, τεστοστερόνη, οιστρογόνα, προγεστερόνη, προλακτίνη</p>	
Ανοσολογικές δοκιμασίες	<p>Ορολογικός έλεγχος και έλεγχος screening για κοιλιοκάκη Αυτοαντισώματα: αντισώματα εκχυλίσμων πυρηνικών αντιγόνων (anti-ENA), αντι-ουδετεροφιλικά κυτταροπλασματικά αντισώματα (ANCA), αντιπυρηνικά αντισώματα (ANA), ρευματοειδής παράγοντας (RF), αντισώματα έναντι του κυκλικού κίτρουλλιωμένου πεπτιδίου (anti-CCP)</p>	

Παθολογοανατομία		Βιοψία ήπατος Νεφρική βιοψία Οστεομυελική βιοψία και βιοψία λεμφαδένα Κυτταρολογία: πλευριτικό, ασκίτικό, εγκεφαλονωτιαίο υγρό, πτύελα, ούρα, λεμφαδένες, μάζα άγνωστης αιτιολογίας. Βιοψία δια λεπτής βελόνης θυρεοειδικού όζου
Ενδοσκοπήσεις		Βρογχοσκόπηση Ενδοσκόπηση ανώτερου και κατώτερου πεπτικού Ενδοσκοπική παλίνδρομη χολαγγειο-παγκρεατογραφία (ERCP)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ζ

ΑΝΑΘΕΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Πρόκειται για ανάθεση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων και ευθυνών (entrustable professional activities- EPAs) μετά από ολοκλήρωση της απαραίτητης εκπαίδευσης.

Παρατίθενται κατωτέρω οι κυριότερες ανατιθέμενες κύριες επαγγελματικές δραστηριότητες (EPA), οι οποίες αποτελούνται από μικρότερες και πλέον στοιχειώδεις δραστηριότητες. Εκτίμηση και διαχείριση νέου ασθενούς στο Εξωτερικό Ιατρείο και συντονισμός της φροντίδας του σε όλα τα επίπεδα και στάδια φροντίδας.

1. Διαχείριση ασθενών με οξείες παθολογικές καταστάσεις σε όλα τα επίπεδα και στάδια φροντίδας.

2. Διαχείριση της φροντίδας ασθενών με πολύπλοκες ιατρικές καταστάσεις και/ή συννοσηρότητες σε όλα τα επίπεδα και στάδια φροντίδας.

Διαχείριση της μεταβίβασης της φροντίδας ασθενών που διακομίζονται σε άλλα νοσηλευτικά τμήματα ή κέντρα.

3. Διαχείριση της μεταβίβασης της φροντίδας παιδιατρικών ασθενών κατά το στάδιο μετάπτωσης στην εφηβεία.

4. Διεξαγωγή παθολογικής συμβουλευτικής εξέτασης σε μη παθολογικές ειδικότητας.

5. Υποδοχή και διαχείριση ασθενών με οξεία προβλήματα που εισάγονται από το ΤΕΠ στην Κλινική.

6. Διαχείριση ασθενούς στην Κλινική με παρόξυνση χρόνιου νοσήματος.

7. Οργάνωση και καθοδήγηση συνάντησης για συζήτηση σοβαρών θεμάτων (π.χ. άσχημα νέα, φροντίδα ασθενούς στο τέλος της ζωής του) με τον ασθενή και/ή την οικογένειά του.

8. Λήψη αρχικού ιστορικού, διενέργεια φυσικής εξέτασης και προγραμματισμός διαχείρισης σε ασθενείς του εξωτερικού ιατρείου.

9. Εξασφάλιση της συνέχειας της φροντίδας και προγραμματισμός τακτικών επισκέψεων ελέγχου ασθενών με πολλαπλά χρόνια προβλήματα.

10. Διαχείριση ασθενών με χρόνια νοσήματα σε όλα τα επίπεδα και στάδια φροντίδας

11. Διαμόρφωση ασφαλούς σχεδίου χορήγησης εξιτηρίου σε ασθενείς που νοσηλεύονται σε Κλινική ή Μονάδα οξείας φροντίδας.

12. Διαλογή ασθενών στο κατάλληλο επίπεδο φροντίδας.

13. Παροχή περιεγχειρητικής φροντίδας.

14. Αξιολόγηση ιατρικών πληροφοριών για παροχή βασισμένης σε αποδείξεις ιατρικής φροντίδας.

15. Αναγνώριση και αντιμετώπιση επειγόντων περιστατικών και καταστάσεων.

16. Επιτυχής εφαρμογή επείγουσας διεπιστημονικής φροντίδας ασθενών που νοσηλεύονται στην Παθολογική Κλινική.

17. Συντονισμός ομάδας ιατρών για τη διαχείριση πολλαπλών ασθενών και συνεργασία με διεπιστημονικές ομάδες.

18. Παροχή κατανοητών ιατρικών πληροφοριών στους ασθενείς, στο συγγενικό τους περιβάλλον και σε μέλη της διεπιστημονικής ομάδας.

19. Αναγνώριση και διάγνωση συχνών μη παθολογικών καταστάσεων (χειρουργικές, νευρολογικές, δερματολογικές κ.λπ.) και κατάλληλη παραπομπή του ασθενούς για συνέχιση φροντίδας.

20. Ικανότητα αναγνώρισης και συνδιαχείρισης ασθενών με περίπλοκες καταστάσεις που χρειάζονται περίθαλψη από ιατρούς άλλων ειδικοτήτων (νοσηλεία στο νοσοκομείο ή στα εξωτερικά ιατρεία).

21. Αναζήτηση και λήψη πληροφοριών για την καλύτερη δυνατή άσκηση της Παθολογίας σε προσωπικό επίπεδο στην καθημερινή πρακτική καθώς και εκπαίδευση άλλων (επιστημονικές συναντήσεις κ.ά.).

22. Αναγνώριση των ενδείξεων και της ανάγκης παροχής παρηγορητικής φροντίδας και επικοινωνία με ειδικούς της παρηγορητικής ιατρικής.

23. Παροχή με ορθό τρόπο οδηγιών και συμβουλών στους ασθενείς.

24. Παροχή υποστήριξης σε κάθε ασθενή με εκπροσώπησή του, στήριξη και συνεργασία μαζί του.

25. Συνεχή φροντίδα βελτίωσης της ασφάλειας των ασθενών.

26. Αναζωογόνηση, σταθεροποίηση και φροντίδα ασταθών ή βαρέως πασχόντων ασθενών σε κριτικό στάδιο και διακομιδή αυτών στη ΜΕΘ.

27. Ικανότητα διενέργειας γενικού προληπτικού ελέγ-

χου (screening) και προληπτικής φροντίδας που αντιστοιχεί στην ηλικία του ασθενούς.

28. Αναγνώριση και αντιμετώπιση κάθε ανάγκης ποιοτικής βελτίωσης στο κλινικό περιβάλλον

29. Βελτίωση της ποιότητας και της ασφάλειας της ιατρικής φροντίδας τόσο σε επίπεδο ασθενούς όσο και συστήματος.

30. Παροχή τηλεφωνικής διαχείρισης σε ασθενείς του Εξωτερικού Ιατρείου σε επείγουσες καταστάσεις.

31. Παροχή φροντίδας σε ξενόγλωσσους ασθενείς στην Κλινική ή στο Εξωτερικό Ιατρείο με τη βοήθεια μεταφραστή.

32. Καταstrώνει και χρησιμοποιεί ένα πλάνο διαχείρισης που βασίζεται στην μελέτη και ανασκόπηση του ιατρικού φακέλου και των αποτελεσμάτων των εξετάσεων τους για ασθενείς του Εξωτερικού Ιατρείου.

33. Παροχή ιατρικής φροντίδας σε εσωτερικούς και εξωτερικούς ασθενείς που δυσκολεύονται να αναζητήσουν την κατάλληλη ιατρική φροντίδα.

34. Συμμετοχή και καθοδήγηση σε καρδιοπνευμονική αναζωογόνηση νοσηλευομένων ασθενών.

35. Εκτέλεση των συνήθων στην Εσωτερική Παθολογία ιατρικών πράξεων και χειρισμών (οσφυονωτιαία παρακέντηση, παρακέντηση πλευριτικού υγρού, τοποθέτηση κεντρικής φλεβικής γραμμής, αναρρόφηση αρθρικού υγρού κ.ά.).

36. Διενέργεια ερευνητικής εργασίας (π.χ. για μεταπτυχιακό τίτλο, δίπλωμα, ποιοτική βελτίωση, ευκαιρίες εκπαίδευσης και άλλα).

37. Επιδίωξη συνεχούς και διά βίου μάθησης.

38. Επίδειξη σωστής επαγγελματικής συμπεριφοράς σε κάθε περίπτωση.

Άρθρο 3

Στα Νοσοκομεία που θα αναγνωρίζονται για πρώτη φορά ως κατάλληλα για τη χορήγηση χρόνου άσκησης στην ειδικότητα της Εσωτερικής Παθολογίας οι ειδικευόμενοι ιατροί θα ασκούνται μόνον στα επιμέρους στάδια εκπαίδευσης (rotation) και θα εφημερεύουν στα αντίστοιχα τμήματα αυτών των Νοσοκομείων από τα οποία θα αποζημιώνονται τις εφημερίες τους ή στο Νοσοκομείο τοποθέτησής τους με απόφαση της Εκπαιδευτικής Επιτροπής της ομάδας του Εκπαιδευτικού Κέντρου.

Άρθρο 4

Οι ειδικευόμενοι ιατροί που θα ασκηθούν στα επιμέρους στάδια εκπαίδευσης (rotation) σε εκπαιδευτικά κέντρα αναγνωρισμένα μόνον για τα επιμέρους στάδια, ή θα εφημερεύουν στα αντίστοιχα τμήματα αυτών των νοσοκομείων, από τα οποία θα αποζημιώνονται τις εφημερίες τους, ή στο Νοσοκομείο τοποθέτησής τους με απόφαση της Εκπαιδευτικής Επιτροπής της ομάδας του Εκπαιδευτικού Κέντρου.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 1 Ιουλίου 2019

Ο Αναπληρωτής Υπουργός

ΠΑΥΛΟΣ ΠΟΛΑΚΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Το Εθνικό Τυπογραφείο αποτελεί δημόσια υπηρεσία υπαγόμενη στο Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης και έχει την ευθύνη τόσο για τη σύνταξη, διαχείριση, εκτύπωση και κυκλοφορία των Φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ), όσο και για την κάλυψη των εκτυπωτικών - εκδοτικών αναγκών του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα (ν. 3469/2006/Α' 131 και π.δ. 29/2018/Α' 58).

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

• Τα **ΦΕΚ σε ηλεκτρονική μορφή** διατίθενται δωρεάν στο **www.et.gr**, την επίσημη ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου. Όσα ΦΕΚ δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωριστεί στην ανωτέρω ιστοσελίδα, ψηφιοποιούνται και αποστέλλονται επίσης δωρεάν με την υποβολή αίτησης, για την οποία αρκεί η συμπλήρωση των αναγκαίων στοιχείων σε ειδική φόρμα στον ιστότοπο **www.et.gr**.

• Τα **ΦΕΚ σε έντυπη μορφή** διατίθενται σε μεμονωμένα φύλλα είτε απευθείας από το Τμήμα Πωλήσεων και Συνδρομητών, είτε ταχυδρομικά με την αποστολή αιτήματος παραγγελίας μέσω των ΚΕΠ, είτε με ετήσια συνδρομή μέσω του Τμήματος Πωλήσεων και Συνδρομητών. Το κόστος ενός ασπρόμαυρου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,00 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,20 €. Το κόστος ενός έγχρωμου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,50 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,30 €. Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. διατίθεται δωρεάν.

• Τρόποι αποστολής κειμένων προς δημοσίευση:

A. Τα κείμενα προς δημοσίευση στο ΦΕΚ, από τις υπηρεσίες και τους φορείς του δημοσίου, αποστέλλονται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση **webmaster.et@et.gr** με χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής και χρονοσήμανσης.

B. Κατ' εξαίρεση, όσοι πολίτες δεν διαθέτουν προηγμένη ψηφιακή υπογραφή μπορούν είτε να αποστέλλουν ταχυδρομικά, είτε να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση εκτυπωμένα σε χαρτί στο Τμήμα Παραλαβής και Καταχώρισης Δημοσιευμάτων.

• Πληροφορίες, σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την ημερήσια κυκλοφορία των Φ.Ε.Κ., με την πώληση των τευχών και με τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες μας, περιλαμβάνονται στον ιστότοπο (**www.et.gr**). Επίσης μέσω του ιστότοπου δίδονται πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, με βάση τον Κωδικό Αριθμό Δημοσιεύματος (ΚΑΔ). Πρόκειται για τον αριθμό που εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ - ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Το Εθνικό Τυπογραφείο ανταποκρινόμενο σε αιτήματα υπηρεσιών και φορέων του δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει έντυπα, φυλλάδια, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους για κάθε χρήση, κ.ά.

Επίσης σχεδιάζει ψηφιακές εκδόσεις, λογότυπα και παράγει οπτικοακουστικό υλικό.

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Καποδιστρίου 34, τ.κ. 10432, Αθήνα

Ιστότοπος: **www.et.gr**

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000 - fax: 210 5279054

Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία του ιστότοπου: **helpdesk.et@et.gr**

ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΟΥ

Πωλήσεις - Συνδρομές: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)

Πληροφορίες: (Ισόγειο, Γρ. 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)

Παραλαβή Δημ. Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)

Αποστολή ψηφιακά υπογεγραμμένων εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ: **webmaster.et@et.gr**

Πληροφορίες για γενικό πρωτόκολλο και αλληλογραφία: **grammateia@et.gr**

Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα ως Παρασκευή: 8:00 - 13:30

Πείτε μας τη γνώμη σας,

για να βελτιώσουμε τις υπηρεσίες μας, συμπληρώνοντας την ειδική φόρμα στον ιστότοπό μας.

